

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XV.

V Ljubljani, 2. decembra 1943.

Štev. 48 (733)

Danes:

Demon ljubezni

NAŠ NOVI LJUBEZENSKI ROMAN

(Gl. str. 5.)

Iz majhne iskre vstane velik ogenj.

Slovenski rek

DRUŽINSKI TEDNIK

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 845. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo. Za nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

3/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 liri na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

GENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petina vrsta ali njen prostor (v širini 5 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglašnem delu 450 lir; v dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: 1 beseda 0.50 lire. Oglasi davek posode se posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Uspešen nemški protinapad pri Kijevu

Führerjev glavni stan, 30. novembra. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Sovražnikovi sunki proti našim položajem na Perekopski ožini so ostali brez uspeha. Pri Nikopolskem mostišču in v velikem Dnjeprovem loku so bili večeraj sovražnikovi napadi v splošnem nekoliko slabši. Močnejše napade so izvršili Sovjeti severozahodno od Krivega Roga ter v vdornem prostoru južno od Kremenčuga. Pri uspešnem protinapadu je bilo uničenih ali zaplenjenih 30 topov.

Na prostoru pri Cerkasih se je povečala silovitost ogorčenih in izpremenj polnih bojev.

Lastno napadalno podjetje zahodno od Kijeva je dovedlo do nadaljnjih krajevnih uspehov.

V napadalnih in obrambnih bojih na področju pri Kijevu in Zitomiru so čete vojske in vojaške SS pod vodstvom generalnega polkovnika Hotha z gubljivim vojevanjem prestregle sovražne armade ki so pričele s prodornim napadom in so jih vrzle s protinapadom nazaj proti vzhodu. Sovjeti so tamkaj v času od 9 do 28. novembra izgubili več kot 20.000 mrtvih, 4800 ujetnikov, 603 oklepnike, 1505 topov, 1042 strojnih pušk 275 metalev min in 455 protitankovskih pušk.

Na bojišču pri Gomlu se nadaljujejo hudi boji Jugozahodno in zahodno od mesta so naše čete v hudih bojih prestregle napredujoče močne sovražne bojne skupine. Mnogoštevilni napadi severno od Gomla so se izjalovili. Pri tem je utrpel sovražnik zaradi učinkovitega obrambnega ognja in silovitih protitankovskih izstrelkov.

Jugozahodno od Nevela so zlomile naše čete z napadom žilav sovražnikov odpor in so ponovno osvojele ozemlje in naselja.

Na Murmanskem bojišču je posadka nekakega nemškega torpedarja v bojih iz bližnje odbila sovražni napad.

V letalskih bojih je bilo večeraj pri dveh lastnih izstrelkih uničenih 49 sovjetskih letal. Major Rall, skupinski poveljnik neke late lovskih letal, je izvojeval 28. novembra na vzhodnem bojišču svojo 250. letalsko zmago.

V južni Italiji je pričel sovražnik večeraj po silovitih tonpiški pripravi in podpiri z močnimi letalskimi silami s svojim pričakovanim napadom na našo vzhodno krilo v dolini reke Sangro. Na ostalih odsekih so bili zavrnjeni krajevni napadi slabših sovražnikovih sil.

Po dokončnih ugotovitvah je bila pri napadu nemških torpednih letal na sovražno ladijsko spremnilišče dne 26. novembra pred alžirsko obalo poopljenca še četrtina velika ladja tako da so se zvišale skupne sovražnikove izgube pri tem napadu na štirih prevoznih ladih s 50.000 tonami nosilnosti.

Večeraj so vdrle severnoameriške letalske jate v zaščiti oblakov v Nemški zaliv in so napadle mesto Bremen. Nastala je škoda na poslopih in manjše človeške žrtve. V srednjih letalskih bojih ter od protiletalskega topništva je bilo sestreljenih 33 sovražnikovih letal, med njimi mnogo težkih stirmotornih bombnikov. Šest nadaljnjih letal je izstrelil sovražnik nad zasedenimi zapadnimi ozemli.

Nemški lovci za dolge plete so večeraj sestrelili nad Atlantikom neko veliko sovražno vodno letalo.

V pretekli noči so vrlega sovražna motilna letala brez načrta nekaj bomb na zapadno nemško področje.

Nemške podmornice so potopile v hudih bojih v Atlantiku v Sredozemskem morju in v Črnem morju osem ladij skupno 36.000 tonami nosilnosti, dva rušilca, 1 fregato in eno podmornico. Nekaj lahkih križarica je bila s torpednim zadetkom poškodovana.

Nadalje so zbile naše podmornice 5 sovražnih letal, ki so štela ladijske spremnilišče.

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljstva v preteklem tednu:

Na Perekopski ožini se je izjalovilo več sovražnih napadov. Na področju Gomla se na nepreglednem ozemlju med Dnjeprom in Pripietom biljejo hudi boji. Mesto samo, ki je že doli časa v najsprejnejši bojni črti, smo po popolnem uničenju izpraznili.

Na lužnitalijanski fronti ni pomembnejših bojev. Sovražnik skuša z močnimi silami prodreti k našim postojankam na severozahodnem robu doline Sangro, naše čete pa zavračajo njegove napade.

Nemški bombniki so v noč na 26. november napadli London in Dover. 27. novembra so severnoameriški bombniki prileteli nad Nemški zaliv in bombardirali mesto Bremen. Z rušilnimi bombami so porušili več bolnišnic, zavetišče za stare in kulturnih zgradb. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo 41 napadalnih letal. Isti dan so prileteli britanski bombniki nad Stuttgart in nad državno prestolnico. Odvrli so več zažigalnih in rušilnih bomb. Povzročili so nekaj škode. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo 39 bombnikov.

Apel prezidenta generala Rupnika

V ponedeljek 29. novembra ob 19.40 je govoril po ljubljanskem radiu pokrajinski prezident divizijski general g. Leon Rupnik. Njegove besede, vojaško kratke in klene, so veljale organiziranju Zimske pomoči.

Prezident je dejal:

Ljubljančani!

Začenjam pokret za zimsko pomoč. Namen mojega dobrodelnega zasnutka je:

Nihče ne sme biti brez dela, brez lastne krivde, nihče ne sme strdati, če ne more delati.

V tem je zapodaena vsa moja zamisel. Za delo je treba sredstev, prav tako moramo preskrbeti za ljudi, ki delati ne morejo.

Dobro poznam namere in misli dobrih, dobrosrčnih ljudi. Vem: nekateri že težko čakajo prilike, da se oddolže svoji socialni dolžnosti. Kajti tu ne gre za miloščino, tu ne gre za skromen milodar, tu gre za socialno dolžnost imovitejšega napram ubožnemu, brez lastne krivde ubožnemu. Teh dobrosrčnih ljudi je večina, hvala Bogu, manjšino bom dosegel z drugimi sredstvi, prav tako sem odločen zatreči vse, kar bi sicer oviralo mojo zamisel. Nikogar ne

bo, na katerega vrata ne bi potrkalo vprašanje zimske pomoči. Za ta pokret sem postavil posebno organizacijo Zimska pomoč, ki ima dolžnost za vse nujne zimske potrebe pribaviti potrebna sredstva.

Vsega občudovanja vreden zgled imamo v Zimski pomoči Reicha. Ljubljančani! V tem pogledu ne bomo zaostajali. Časi so izredni. Izredni časi rode izredne potrebe, izredne potrebe zahtevajo izredna sredstva. Treba je teh izrednih sredstev, izredna sredstva pa dobimo samo po izredni poti.

Upam in trdno pričakujem, da boste to moje namero vsi odobrvali in vsi pomagali, da v vsakem oziru uspe: uspe gmotno, da bomo preskrbeli siromake, a uspe tudi moralno, da bodo pokazali imovitejši, pokazali neprisiljeno in radodarno, da se čutijo za člane človeške družbe, da se zavedajo pomena evangeljskih besed:

»Bodite usmiljeni, da boste usmiljenje dosegli!«

Z božjo pomočjo grem na delo in vem, da bo imelo uspeh.

Obveznost prepustnic za „Jadransko Primorje“ odpravljena

Der Oberste Kommissar na operacijskem ozemlju „Jadransko Primorje“ je odredil, da se ukine obvezna posest prepustnic na operacijskem ozemlju „Jadransko Primorje“. Kdor se zadržuje na področju operacijskega ozemlja „Jadransko Primorje“, mora imeti stalno pri sebi veljavno,

s fotografijo opremljeno uradno osebno izkaznico. Predpisi, ki prepovedujejo vstop v lokalno blokirane kraje ali dostop na javne ceste, trge in pota ponoči (po policijski uri), se ne spreminjajo z ukinitvijo obvezne posesti prepustnic.

Narod, ki bo izgubil, bo prenehal obstajati

Führerjev nagovor na častniški naraščaj

Führerjev glavni stan, 29. nov. DNB. Führer je govoril pred skoraj 20.000 na novo imenovanimi mladimi častniki, ki so postali sposobni, da z največjo odgovornostjo vodijo sinove nemškega naroda kot vojake. Pred mladimi častniškimi naraščajem vojske, vojne mornarice, letalstva in vojaške SS je utemeljil Führer vzroke Nemčiji vsiljenega ogromnega boja za biti ali ne biti za svobodo in življenje nemškega naroda. Pojasnil je, da so židovske sile, ki stoje za britansko politiko, imele pri tem, ko so povzročile to vojno, predvsem cilj sknapeti Svojetsko Zvezo uničiti Nemčijo, da bi bila s tem lahko vsa Evropa prepustena bolševizmu. Če bi Nemčija te vojne zase in za Evropo ne dobila, tako je rekel Führer, bi prišlo stensko barbarstvo nad našo celino in bi jo kot nosilca in vir človeške kulture popolnoma uničila. Da je to končna volja onih, ki so to vojno pričeli in zakrivil, o tem sami ne dopuščajo nobenega dvoma več. Obenem misli Anglija, da bo s to vojno znova vzpostavila v Evropi svojo staro teorijo o ravnotežju sil, kakor je to že tolikokrat krvavo storila. V resnici je pa tokrat Velika Britanija le orodje v rokah ene pojave, ki se že preko 150 let bori v Evropi za svojo nadvlado: orodje mednarodnega židovstva. Slednje se s premetenim prikrievanjem poslužuje dozdevnih britanskih državnih interesov, da bi na ta način tem lažje ob koncu v Angliji in v vsej ostali Evropi razširilo kuzo židovskobolševiške revolucije.

V nasprotju z uničevalnimi načrti, ki jih narekuje židovsko sovražno nemških nasprotnikov, je Führer pokazal na neomejeno odločenost nemškega naroda, zmagati v tem svetovnozgodovinskem boju s skrajnim vztrajnostjo in s skrajnim naponom vseh sil. Opozoril je nove mlade častnike, da spada danes k inuštvi in k trdoti vojaika tudi izpoved prepričanja politično izoliranega moža, ki ve, čemu se bje boji. Zakaj prav v tem strahovitem boju mora vsakega posameznika prevevati spoznanje, da ne gre le za vojaške spore med posameznimi državami, temveč za gigantsko borbo med narodi in plemeni, v kateri bo zmagal en svetovni narod in bo drugi neusmiljeno uničen. To pomeni, da bo narod, ki lo bo izgubil, prenehal obstajati. Zakaj od le vojne pričakovali kaj drugega kakor zmago ali poraz, bi bilo blazno. Zato mora slednjega nemškega vojaika prevevati prepričanje, da se ta grozna vojna ki so jo hoteli nemški sovražniki, ki so jo oni zakrivil, in lo Nemčiji naprtili, sploh drugače ne more končati kakor z nemško zmago. Nemci so pod vsemi tako tvornimi kakor osebno sposobni, vzdržati pred koalicijo svojih sovražnikov in zato je tudi razumljivo, da bodo Nemci na koncu lo vojno dobili.

Na velikih in množičnih dobah nemške zgodovine je pokazal Führer mladim častnikom, da je zmaga le takrat

kronala nemške zastave, kadar je bil narod prežet z eno samo neomajno vero v večno Nemčijo. Nemškemu narodu, kot tako često v preteklosti, tudi danes ne bo v njegovi borbi za svobodo in za bodočnost previdnost ničesar podarila. Vse si mora s trdnostjo svojih sinov izvojevati na bojišču in v domovini v najtežjih preizkušnjah svoje sposobnosti. Prav v najtežjih urah preizkušnje pa je važno, da črpa močje, ki so poklicani za vodstvo, svojo vero v zmago iz svojega svetovnega nazora in da lo s svojimi zgledom in s svojim vedenjem znajo prenesti na svoje spremljevalce. Zato mora biti častnik obenem tudi nosilec politične volje v vojski. Vsak častnik se mora vedno zavedati, da je tam, kjer stoji in kjer se bori, usoda nemškega naroda in države zaupana njegovim rokam.

Generalfeldmaršal Keitel je zaključil zbor z izjavo zaupanja v Führerja, ki je našla navdušen odmev v tisočih mladih grl.

Dr. Göbbels o angleškem terorističnem bombardiranju

Berlin, 29. nov. DNB. Ob otvoritvi filmskih ur Hitlerjeve mladine v zimskem polletju 1943/44 je imel minister za propagando dr. Göbbels naslednji govor:

Nemški mladenič in mladenke! Če govorim danes v peti vojni zimi 1943-44 ob otvoritvi filmskih ur Hitlerjeve mladine, delam to predvsem zato, da bi zavzel pred lastnim narodom in pred svetom stališče k trenutno najbolj perečemu problemu, namreč k vprašanju letalskega terorja in njegovih posledic za nemško domovino. To je tem bolj potrebno, ker se očividno nasprotniki udajajo napačnim in varljivim upom glede izsledkov tega podlega, cinično surovega načina bojevanja, ki je obenem tako tipično angleški. Mislimo, da bodo s tem strli vojno moralo nemške domovine in odnesli nad nami lahko in poceni popolnoma nevojaško zmago, ki jim doslej na bojišču ni uspela in jim tudi nikdar ne bo.

Kakor v prvi svetovni vojni z blokado, ki naš bi povzročila lakoto tako se bori v drugi svetovni vojni Anglija s fosforiem in požigi proti ženam in otrokom, ki so vsled tega, ker se ne morejo braniti, za britanske gentlemane vsekakor boljši cilji, kakor pa oborožen nemški vojak, katerim se, kakor iznova dokazuje naše bojišče v južni Italiji, približajo le neradi in z obotavljanjem.

Sedaj je poleg ostalih velemet prišla na vrsto tudi državna prestolnica.

Zračite zaklonišče, da bo vedno uporabna.

Sovražnik lo zasipa z rušilnimi in zažigalnimi bombami, nalaga sloje fosforjevih bomb na kulturne spomenike, bolnišnice, cerkve in delavske okraje in triumfiračoče izraža svoje upanje, da prebivalstvo tega stalno ne bo moglo vzdržati, temveč se bo zrušilo in bo s tem povzročilo tak konec vojne, kakor si ga sovražnik tako želi, namreč konec z brezpozorno kapitulacijo, s katero bi bilo naše življenje zastavljeno, naše prebivalstvo prodano, naši možje izročeni kot sužnji bolševizmu in vsako nemško upanje v bodočnost z zmerom pokopano.

V imenu prestolnice in njenega prebivalstva ter v imenu vsega nemškega naroda lahko odgovorim na vse to le z odločnim: Nikoli! Niti zamisliti si ni mogoče položaja, v katerem bi se oddolžili za tak obupen korak. Tem podlim uničevalnim nameram sovražnika se bomo uprli z voljo odpora, ki je sploh ne bo mogoče zlomiti.

Te dni je pisal londonski tisk, da ima berlinsko prebivalstvo sedaj v svojih roki odločitev o koncu vojne, mi pa vemo, kaj lo za nas pomeni in kakšni morajo biti naši zaključki. Če je sovražnik prepričan, da je v tem trenutku izid vojne odvisen od našega vedenja, potem je naš sklep že storjen. Angleški strahopetci slave svoje pilote kot razbijačce stanovanjskih blokov, pri čemer je značilno, da so vzel lo izraz iz besednega zaklada zločincev. S tem javno priznavajo, da britansko letalstvo nima naloge, kakor so prej vedno trdili, naj poškoduje nemško vojno industrijo, temveč, da izpremeni v prah in pepel naše stanovanjske okraje, da krvavo muči naše prebivalstvo in da na najbolj barbarski način umori naše žene in otroke. To vemo in to si bomo tudi zapomnili. Ves svet je že izpregovoril svojo sodbo o tem podlem in ciničnem načinu boja. Nemški narod odgovarja nauj v Londonu. Oni, ki kličejo Boga za pričo, medtem, ko more žene in otroke, in ki upajo, da bodo pri nas za to dobili še kje kakega skrivnega zaveznika, pač slabo poznajo nemški narod. Kjer je bilo mogoče prej še nekaj razumevanja ali spoštovanja, tam vladaio danes samo še zgražanje, jeza in narodni bes. V Nemčiji ni nobene močnejše zahteve, kakor je zahteva, naj se zločincem s Temze enkrat z obrestnimi obrestmi povrne vse to, kar so nam prizadeli in kar nam še povzročajo. Tozadevno je nemški narod lahko pomirjen. Dan in noč se z vročino pridnostjo delajo priprave za maščevanje in če bo nekega dne izbruhnilo nad Anglijo, potem se naj britanski narod zahvali zločinski drhali, ki ponoči in v megli napada naša mirna mesta in izpušča na nas požare in uničenja ter s tem trpljenje in smrt naših žena in otrok.

Minister je nato pozval mladeniče in mladenke, naj se izkažejo vredni tega časa, ki je sicer naposled lepčen, pa tudi največja doba v nemški zgodovini.

Razkroj

Zivimo v dobi, ko stara človečanska načela nič več ne drže. To se pravi, eni delajo, kakor da so ob veljavno, drugi jim pa pritrjujejo, ti iz slepega prepričanja, oni iz preračunljivosti ali pa iz strahu. Tretjih, tistih, ki družijo značaj z razumom, je zdaleč najmanj. Tragično je to, a naravno: še zmerom je množica sodelovala s sedanostjo in ploskala tistim, ki se se ji zdeli mogočni; pri vseh narodih, v vseh časih je zrl v bodočnost le osamljen pionir.

Neke nedelje je bilo, po kosilu, v kavarni. V kotu so sedeli trije znanci, dve dami in gospod. Ker je bila sama sosedna miza nezasedena, sem bil nehoti priča njihovega pogovora.

»Ali že veste, da so pobrali N. N.?« vpraša prva, že prileteta gospa, po srecu nacionalistka, politično pa posebeljena preproščina, ki nasede sleherni propagandi. »Saj se ga morate spomniti — pri X. Y. je bil v službi in zelo „fest“ človek je bil.«

»Sem slišal,« pritrudi drugi, soliden starejši gospod, po prepričanju oprezen diplomat, ki je zmerom na strani večine. »In veste, kdo ga je? Naši, ne Nemci.«

»Lepi junaki!« vzdikne porogljivo tretja, na oko ne baš nesimpatična srpska devica tako imenovane slovenske orientacije. O politiki ima sicer toliko pojma kakor moja postrežnica o Saturnovih obročih, vendar ji to ne brani, da ne bi sodelovala pri slehernem političnem razgovoru in udarila po vseh, ki se ne dajo utesniti v njeno obzorje.

»Sramota!« pritegne prva, vsa zaprla od ogorčenja.

Pogovor je zastal: ženirali so se sosedu. Vsi trije namreč vedo, da nisem sicer nič slabši Slovenec kakor najzavrednejši med njimi, da pa v vsem drugem hodim svojo pot.

»Kaj pa popoldne, gospodična?« je stari gospod diplomatsko obrnil pogovor drugam. »Grete kaj v kino?«

»O, ne, v kino pa ne,« je zviska zagostolela. »Zakurila sem si v sobi, popoldne bom še otomano primaknila k peči in legla, potem pa knjigo v roke. Tako lep roman berem, ne vem, kako se že avtor piše, sicer je pa vseeno, glavno je vsebina. Kadar berem, se za ves svet ne zmenim. Zdej sem že pri koncu in tako pretresljivo je, da me je snoči ganilo do solz. Ah, ko bi vedeli, kakšen užitek je lep roman v toplo zakurjeni sobi, ko je zunaj mraz in brozga in sneg. Samo tragično se mora končati, ker je tudi življenje tako tragično, in sploh...«

»Sra-mo-ta!« se je v drugo ogorčila stara gospa. Dobra duša namreč nekoliko počasi misli: v duhu je bila še zmerom pri prvem pogovoru. Solidni gospod in literarna gospodična sta se osuplo spogledala, potem se jima je pa zabliskalo. Nasmehnila sta se.

Meni ni bilo do smeha. Opoldne me je bilo zaneslo mimo pošte: dolga vrsta siromašno oblečenih ljudi s čulami v rokah ali svežnji na hrbtu je v mrazu, brozgi in snegu stopala s pobešenimi glavami mimo stražnika. Dolenjski begunci...

Njim ne bo toplo zakurjeno danes popoldne. Ne bodo ležali na otomani. In tragičnih romanov, tudi ne bodo utegnili brati. Tragedija je že njihovo življenje.

Dostikrat vidim te tri znance. Že mnogim njihovim „debatam“ sem bil priča, ali niti enkrat nisem še nikogar od njih slišal govoriti o strahotah, ki jih preživlja naš človek na deželi. Nekajkrat me je premoglo, da sem impulzivno vpadel v njih platonsko besedovanje: vselej so pri priliki obmolnili kakor dogovorjeni, niti ena črta se ni zganila na njihovih obrazih, srepo so gledali mimo mene, kakor da me ni. Ena je fanatična Slovanka, drugi se drži „močnih“ bataljonov, tretja je prepričana nacionalistka: le Slovenca iščeš med njimi zama.

Strah? Račun? Zaslepljenost? Vse troje: razkroj. Razkroj duše, glave in srea.

V časopisih bereš to in ono o krščanskih ljudeh. O tistih, ki bi človek rekel, da morajo vedeti, kaj je vera in kaj nevera, saj druge o tem uče. In ki morajo vedeti, da veje, na katerih sediš, ne kaže žagati.

In vendar jo žagajo. Ne samo po časopisnih vesteh. Sami to vidimo in slišimo, ki imamo še oči in ušesa. Strumno in vztrajno jo žagajo, kakor da imajo od kosa. Neprizadete opazovalca bi to samo po sebi ne zanimalo; zanima pa psihološki in npravnostni problem.

V dobi, ko so stara človečanska načela še veljala, je značajan človek obvestil svojega predstojnika, kadar je mislil, da je njegova vest v navzkrižju s tem ali onim predpisom ali zahtevo; sporočil mu je, da mora

NALOGE IN CILJI „TERENCEV“

Oči, ušesa in roke izvršilnega odbora OF

izvajati posledice. Saj so, kajne, stari predpisi obsojali umor in nasilje kot nekrščansko orožje?

Novi čas ni več tako staroverski. Možnost ni pridevek sedanjih dni. Ostani lepo skrit na topleni in v varnem, je geslo našega časa; pomapaj močnim in čakaj, kako se bo obrnilo. Če bi zoper tvoje pričakovanje, šibkejši zmagal, si zavarovan, saj se ni bati, da bi kulturnik segel po nekulturnem orožju in te postavil na prag, kaj šele pred so- dišče.

Strah? Račun? Zaslepljenost? Vse troje: razkroj duše, glave in srca.

Na drugem krilu stoji tisti, ki so zmerom imeli narod na jeziku. Hladnokrvno računajoč gledajo ob strani, kako se bodo dogodki razvili.

»Ali ne gre tudi za vašo kožo, priča...? Mar niso na Grčaricah, v Kočevju in Moziju ubijali vaša ljudje?«

»Že, že, vendar... Boljše je, veste, da počakamo. Naši nazori so drugačni, zato še ne moremo iti zraven. Preveč po svoje delajo, nas pa pre- malo vpoštevajo.«

»Mislite, da vas bodo bolj vpošte- vali, če boste stali pred vrati? Tak vas res ni žalostna zgodovina Jugo- slavije ničesar naučila? Da je šel Radić v Beograd, ko je bil čas, se ne bi bile k vladnim jaslim nateple druge in tretje garniture srbskih in drugih politikov; sodelovanje Hrvatov bi bilo nastalo dragocen korektiv jugoslovanski notranji politiki. Vi ste danes med Slovenci tako rekoč na istem, kakor je bil Radić v Jugo- slaviji...«

»Mogoče. Toda Radića so, kakor veste, izgrabili, mi pa ne maramo, da bi nas izgrabili.«

»Izigran je danes samo narod. Izigran je naš kmet, izigran od po- kvarjene mestne in trške gospode. Ali vam res instinkt ne govori, da drvim v protirevolucijo? Če je tako, kakor pravite, je vaš korektiv še prav posebno potreben. Ne ča- kajte, če nočete, da bo vse zamu- jeno.«

»Ne bo zamujeno. Stvar je treba temeljito proučiti.«

Proučiti! Vode preplavljajo bregove, naš človek pa „proučuje“ in bese- duje...»

Strah? Račun? Zaslepljenost? Vse troje: razkroj duše, glave in srca.

Bilo je kmalu po 8. septembru. Zamisljeni in v skrbeh so se skrivali ljubljanski „voditelji“, prepuščajoč na- rod njegovi usodi.

»Kje hodite, da vas ni nič več videti?«

Dve-mno se je izmaknil. »Težki časi so. Ne zahajam nikamor več. Kaj bi se sestajali in govorili? Saj je vseeno!«

»Vseeno? O Grčaricah pripovedu- jemo... Ali ni tudi vaš sorodnik med žrtvami?«

»E... e... nič določnega ne vem. Sicer pa, kar je, je. Zjad ni mogoče več popraviti. Proti toku se ne da plavati.«

»Poprej ste drugače govorili...«

»Poprej!... Zjad so drugi časi. Saj vidite, da je vse na strani OF. Pri- lagoditi se bo treba...«

»Prilagoditi? Tudi vi? ...«

»Ne zamerite, mudi se mi. Zbo- gom!«

Strah? Račun? Zaslepljenost? Samo strah in račun. Razkroj ra- zuma. Samo razuma. Duše in srca nikoli ni bilo.

Zakaj bi slepomišili: komunizem nas je razkrojil. Leto in leta nas je izpodjedal, spretno in neutrudno ka- kor termisti leseno pohištvo: na zunan- jemu bili krepki in čvrsti, znotraj pa votli. En sam sunek in sesedi smo se.

Na srečo nas je samo omamilo. Kosti so bile še cele. Vzdignili smo se in začudeno pogledali okoli sebe: še smo živi! Pretegnili smo se: živeti hočemo!

Sovražnik nam je videl v srca. Brizgnil je vanj svoj strup. Narodna osvoboditev nam je vzela vid. Srce se je krčilo, narod je krvavel, svoboda ni bilo.

Minili so meseci. Dozoreli smo za drugi strup. „Socialna pravica“ nam je vzela še sluh. Duša je krvavela, narod je umiral, pravice ni bilo.

Minili sta dve leti. Narod se je jel prebujati iz omame. Tedaj smo dobili tretji strup. Gledali smo in nismo videli, poslušali in ne slišali, tipali in ne čutili: vse je laž, vse izmišljeno, nikarkršnih grozot. Strup nam je ohromil možgane.

Razkroj duše, glave in srca: takš- na je bilanca 32 mesecev okupacije. Sleni, gluhi in brez uma drvim v pogubo.

Vi vsi, ki še niste popolnoma slepi, gluhi in brez uma: kako dolgo boste še stali ob strani in čakali prekriža- nih rok? K. B.

Pesek za gašenje, ki je Ljub- ljančanom brezplačno na raz- polago, se sme rabiti le za proti- požarne namene, ne pa za za- varovanje oken in drugih od- prtin pri zaklonišču. Pesek za gašenje ob napadu iz zraka naj- boljje namestimo v papirnatih vrečkah od 2 do 5 kg ali v pri- mernih zabojčkih.

V prejšnji številki smo opozorili na šentjernejsko noč, ki so jo pripravljali in jo še zmerom imajo v načrtu ljubljanski komunisti. Danes bomo — iz izvlečkom iz članka, objavljenega v zadnjem »Slovenskem domu« — pokazali na tiste, ki je njih naloga, uresničiti te načrte.

Komunizem se pri nas ni razmahnil morda zaradi silnih komunističnih vojaških dejanj. Če pregledamo vse te komunistične akcije pri nas za dva leti nazaj, vidimo da so bili ti nastopi vojaško, zlasti v okviru splošne evropske voje, toliko pomembni in uspešni, kakor da bi muha pčila slona, čeprav so komunisti venomer mlatihi slamo zaradi teh akcij, češ da bo prav zaradi teh kmalu vojne konec. »Osvobodilni napadi so bili storjeni večinoma na potniške vlake, v katerih so se vozili otroci in matere na Dolensko po živež. Kadar bi se bilo treba spustiti v odprto bitko, so jo komunisti vedno pobrisali in dali pobiti take, ki za komunistično revolucijo niso bili kaj prida pomembni.

Komunistični vojaški cilj je bil v glavnem samo eden: prihraniti si toliko vojaške sile, da bi ta v ugodnem trenutku planila po vseh nasprotnikih, jih poklala in iz izvedbo revolu- cijev prevzela oblast. Da bi svoj najboljši preizkušnji in zanesljivi rabeljski kader, ki naj bi to opravil, ohranil, so pošiljali naprej dr- uge, češ, za pod kroglo si je dober. To so po- kazali dogodki po 8. septembru, to je poka- zala splošna mobilizacija in »vojaški nastopi po njej. Prisilni mobiliziranci vedo to krvavo jasno povedati. Komunistična vojska je v pol- javnosti našega ljudstva nazivlje vsem propa- gandnim prizadevanjem ostala roparska tolpa, nikdar se nikomur niti sanjati ni hotelo o tem, da bi jo smatral za kako redno, kaj šele narodno vojsko.

S svoje »vojske«, njeno ureditvijo in njenimi uspehi torej komunisti niso mogli ljudstvu niti imponirati, niti mu vzbujati strahu, zlasti ne potem, ko so vaše straže, brezimni izraz našega narodnega zdravja in heroizma, imele prve spopade z njimi in bi hleto to »vojsko« v nekaj mesecih likvidirale, če ne bi bili načrti najbolj junaške cesarske armade na svetu do- ložali drugače.

Če se je torej Osvobodilni Fronti vendarlo

posrečilo, da je dve leti držala v šahu in stra- hu vse naše ljudstvo, je to zasluga neke dr- uge ustanove kakor pa njenih oboroženih tol- p.

Ta ustanova so terenski odbori. Komunistična organizacija je razvila svojo silo in vpliv s pomočjo teh in po delu terencev vrgla svoje mreže na široko med ljudstvo. Terenci so bili tisto gonilo, ki je spravljalo v tek ves komunistični obveščevalni, organizaci- jski, zastraševalni in ubijalni stroj. Terenci so bili isti veter, ki je gnal koleca vsega komu- nističnega gibanja, delovanja in obveščanja. To je bil veter, ki je imel narobe pihati tako, da je zajemal vse in gnal vse v eno smer.

Terenci so bili ljudje, ki so jim komunisti vse obljubili, po večini pohlepni, stremuški tipi, ki jim je komunistični nauk dopovedoval, da bodo postali bogovi, in so zato postali rablji svojega naroda. Sanjali so o bodočem rajju na račun svojega sosedu, znanca ali celo sorod- nika, OF je dovolila, da so dolali, kar so ho- teli, samo da so služili njej. Za protiuslugo so morali razprezati mrežo komunistične obveš- čevalne službe: kaj kdo dela, kaj govori, ali je praveverec ali krivoverec, kaj je dal, komu je dal in koliko je dal.

Ti ljudje so pravi krivci za pokolje v Ri- bnici, Kočevju, Grčaricah, Moziju, Vel. Laščah in drugod. Ti ljudje so krivi, da danes naš človek ne ve, kako bo prihodnje spomlad oral in sejal, ker nima s kom in kaj. Ti ljudje so pošiljali v hrube hrano, orožje, obleko, ljudi, iskali poti in zvez, da so se mogli njihovi go- spodarji v gozdu preživeti in sa varno gibati. Ti ljudje so zbirali in pobirali ter naročevali pobirati denar in druga sredstva za »osvobo- ditno gibanje.

Ti ljudje so bili oči, ušesa in roke izvršil- nega odbora OF. Od teh ljudi ni šel nihče v gozd, nihče ni zgrabil za puško. Sedeli so doma in sede po večini še zdaj, prišepetavali, prigovarjali, grozili natihoma ali javno, širili vsakovrstne govorice, delali razpoloženje in pošiljali druge v gozd. Če si takega človeka pri sebi vsekoli goroiščino vprašal, zakaj se ne gre tudi sam horit in spremljat besedi v dejanja, je rekel, da je potreben tam, kjer je, na terenu.

Izvršilni odbor OF sam ni mogel vedeti, kdo je proti OF, kdo proti njej dela, ali je na- sprotno usmerjen. Komunistična tolpa, ki je prišla v neznan kraj, se ni vedela kam obrniti,

ni vedela, kakšen je položaj v tistem kraju. Vsak poveljnik se je obrnil na terenca, ki mu je vse natančno razložil, kje naj vzame in kam naj se obrne da bo varen. Terenci so obve- ščali komuniste, kje so protikomunistični od- delki, terenci so obveščali komuniste, kod kdo hodi, kje naj pripravijo zasedo in ga ubijejo. Terenci so pripravljali izvršilnemu odboru lju- di, katere je treba likvidirati, katerim je tre- ba izrcupati ali zažgati. Vsega zločinskega dela OF in vsega uničevanja so krivi terenci vsaj toliko kakor izvrševalci.

Ti ljudje so bili vsih vrst, vsch spolov in poklicev. Delali so se poštenjake, obsojati zlo- čince, kazali izmučene narodne obraze, od bo- sedi sodelovanje se jim je rignilo kakor la- nemu oslu. Ljudje so jim verjeli, dajali in jih zagovarjali: res so malo na rdečo stran, amp- ak pošteno narodno mislijo. Javnost je bila prepričana, da je glavna kuhinja Osvobodilne fronte v gozdu pod smrekami, nihče pa ni po- mislil, da se vse gorje koti v skrivnostnih krožkih terencev po Ljubljani, po vaseh in trgih.

Ko pa je prišel sramotni dan rdeče izdaja- nad slovenskim narodom, so ti ljudje postali župani, tajniki, občinski odborniki, vojaški re- ferenti, poveljniki mest ter še kaj bolj čud- nega na »svobojnem ozemlju«. Prikazali so se na dan kakor moteradi po dežju.

Zdaj poznamo vse krivce strahot, ki jih je sterila narodu ali jih priklicala na denj Osvo- bodilna fronta. Vse: od izvršilnega odbora, od vrhovnega plenuma, od zbora ljudskih zastop- nikov pa do zadnjega terenca v kateri koli slovenski vasi. Ker poznamo krivce in krivdo, mora biti naslednji korak kazni. Neizprosna, neumiljena, hladnokrvna kazni, proračunana po obsegu krivde, kakor je bilo preračunano ubijalsko delo terencev.

Sila samoobrambe nas je prignala do tega, da moramo uporabljati enako, če ne še hušje silo. Kdor je pripravil revolucijo, naj doživi enako protirevolucijo. Danes je prvi zakon pravica, ne odpustanje.

Tudi pravici in dobri imajo pravico živeti. Brantni to življenje je nas vsah najvišja dol- nost. Zato naj čiščenje slovenskega terena po- stane čiščenje terencev, šele potem bomo lahko govorili o iztreljenju komunizma in njegove zločinske organizacije.

Tudi črni borzi bije dvanajsta ura!

Poleg drugih nadlog nas je vojna osrečila tudi s črno borzo in njenima zvestima pajdašicama prekupčevanjem in verižništvom. Skrajša so cvetele te smrdljive cvetke le v temi in so gna- njale svoje nečedno početje po zakot- nih krémah in kavarnicah. Roka pravice je večkrat trdo zgrabila v te vrste in dela pokoro za varnimi za- pahi še danes marsikdo ter premišlja o svojih protičloveških grodbijah. Ze zdrava pamet — da kar molčimo o čutu častj — bi narekovala njihovim pajdašem, da krenejo s svojih krivih potov. Pa ne! Na obsojeno mesto sta planila dva, po moškem je nada- ljevala ženska isto umazano obrt. Lahko bi postregli kar z imeni. Tako se je samo še podražilo blago, češ, ri- ziko se je zvišal. Zdelo se je, da bi- jejo oblastva brezupen boj z nepo- končljivim zmajem, kateremu zrastle namesto ene odsekan glave kar sedem mlajših in še požrešnejših.

Po razsulu Badoglove vojske in po begu njegovih podkupljivih oblastni- kov, ko so imela oblastva drugod pol- ne roke dela, pa se je ta golazen upala celo na sveto, javno pri belem dnevu so se sklepale kupčije in se na debele tovorilo in javno prodajalo prepove- vano blago, kakor da ni več zakonov, ne oblastev. Ko glas vpijotelega v pu- ščavi so se izgubili uradni opomini.

Kar leze in gre, se je vrglo na lov za nedovoljenim dobičkom v trdnem prepričanju, da se tudi sedaj ne more nikomur nič hušje pripetiti kakor kratek dopust za oddih na javne stro- ške.

Povemo vam pa jasno in na ves glas: v strahotni zmoti ste! Podobni ste tistim nespametnim meščanom davnega objestnega mesta Vrbe, ki v svoji nespameti niso poslušali možič- ka, opominjajočega jih k pokori in grozečega jim, da bo odprl pipo na sodčku, ki ga je nosil s seboj. Še sme- jali so se mu in ga zasramovali. Celo ko je že odprl pipo in so začeli bu- tati valovi ob hiše, so ljudje rajali naprej, seleč se v višje prostore, dok- ler jih ni zagrnilo sedanje Vrbsko jezero.

Ljudje božji, meščani! Ne pustite se motiti po njihovem malopridnem zgledu in streznite se, dokler je še čas! Naravnost vam povemo, tudi črni borzi bije dvanajsta ura! Kakor so nam zaupali na najpristo- jnejšem mestu, je tisti dan pred vami, ko bo potrkala trda in neizprosna roka pravice na vsaka in tudi vaša vrata in terjala od vsako- gar obračun, od mnogih krivcev pa glavo.

Napad rdečih tolp na Grahovo pri Cerknici

V noči s 23. na 24. novembra so komu- nistične tolpe izvršile nečloveški napad na ubijeno vas Grahovo pri Cerknici. Očividci, ki so se rešili pri- povedujejo:

Okrog 10. zvečer so se tiho in ne- pričakovano vtihotapili v vas tolovaji. Stražar, ki je stal na straži pred hišo g. Alojza Kračca je v svitu izstrelbe- ne rakete opazil sto korakov pred seboj štiri komuniste. Takoj nato so počili prvi strelji, 17 mož domobran- ske posadke se je zaradi sovražnikove premoči umaknilo v neznan smer. Njih usoda je še neznan. Druga po- sadka, razmeščena v hiši Jerneja Drobniča, se je nekaj časa hrabro upirala, potem se pa izmuznila iz nasprotnikovega oblika v gozd. Tudi usoda teh še ni znana.

Potek boja kaže, da so tolovaji v glavnem navallili na domobransko po- sadko v Kračevi hiši, ki stoji na- sproti cerkve sredi vasi. V njej se je borilo okrog 33 fantov pod povelj- stvom g. Franca Kremžarja iz Ljub- ljane. Kmalu po deseti uri se je v vas pripeljal g. Rado Petrovič, po- veljnik cerkniške posadke in se pri- družil Kremžarjevi posadki.

Okrog 1. ure ponoči so začeli tolo- vati z vso silo streljati na Kračev hišo. A brez uspeha. Okrog 4. le pri- letela v hišo granata in na mestu ubila Rada Petroviča. Ob 8. zjutraj se je tolpa posrečilo vdreti v spodnje prostore hiše in zaieti 13 fantov. Po- sadka v gorahjih prostorih se je juna- ško borila dalje. Ker si tolovaji niso upali v prvo nadstropje, so prinesli v hišo slame in hišo okrog 9. zažgali. V goreči hiši in pod točo topovskih streljev je 20 domobrancev z nadčlo- veško močjo vzdržalo še do opoldne. G. Kremžar je bil trikrat hudo ranjen, a okrog 11. se je še pokazal skozi okno. Potem se iz hiše ni več oglasila puška. Fantje so živi zgoreli...

Ko je bil boj končan, so komunisti privedli zajetih 13 domobrancev, ih pred Kračev hišo ustrelili in pome- tali v ogenj. Tudi lastne ranjence so žive sezgali.

Čiščenje na ljubljanskih šolah

Kakor poročata torkov »Slovenec«, so dijaki na naših srednjih šolah začeli samj obračunavati s svojimi komu- nističnimi tovariši.

Tako so pretekli teden vrgli iz raz- reda V. c državnega učiteljskega dija- kinjo, ki se je zadnje mesece mudila izven Ljubljane in po poročilu dopis- nika »Slovenca« govorila na komu- niščenih »mitingih«.

Druga je prišla na vrsto klasična gimnazija. Bilo je po fizikalni uri, v VIII. razredu, ko je stopil na oder neki dijak in izjavil: »Tovariši! Borba je dosegla višek! Mi se borimo za pravično slovensko stvar. Naša zasta- va je neomadeževana. Ne drži se nas kri nedolžnih Slovencev. Toda komu- nisti zahtevajo žrtve. Dobro! Dobili jih bodo! Toda iz lastnih vrst, iz vrst svojih terencev. Ti se tudi v našem razredu. Zato zahtevamo, da se od- stranijo.« Govornik je prebral pet imen, nakar so prizadeti pobrali svoje stvari in odšli.

Istočasno kakor osmošolec klasične gimnazije, so izključili, tri komuniste šestošolec II. moške realne gimnazije na Rakovniku.

Dalje beremo v listih, da so na drugi moški meščanski šoli v Ljub- ljani (Bežigrad) 20. novembra t. l. izključili iz šole zaradi komunističnih nemirov in izgredev učence II.a raz- reda.

Zakon narave je, da akcija rodi re- akcijo, revolucija protirevolucijo.

Nakazovanje racionira- nih živil v decembru

V mesecu decembru bodo delili tr- govci racionirana živila potrošnikom za ves mesec naprej, razen maščob, ki jih bodo delili zaenkrat samo za pol meseca.

Ljubljanski potrošniki smejo kupo- vati samo pri onem trgovcu, pri kate- rem so oddali glave novembrskih ži- viških nakaznic.

Na podeželske živilske nakaznice ni mogoč nakup živil v Ljubljani. Izjema so samo dodatne nakaznice SD I, II, III, s katerimi lahko nabavljajo upra- vičeni kruh pri pekih.

A. Na živilske nakaznice, ki jih je izdal Mestni preskrbovalni urad v Ljubljani, bodo delili trgovci nasled- nja racionirana živila:

1. Na navadno živilsko nakaznico: dnevno 150 g kruha ali 124 g krušne moke (t. j. mesečno 3.844 kg moke); mesečno: 1 kg riža, 1 kg testenin, 2 del olja (na odrezke za maščobe od 1. do 16. decembra); delitev ostale količine maščob bo objavljena naknadno; 500 g sladkorja, 500 g soli, 100 g pralnega mila, 50 g paradižnikove meze na od- rezek »651«, 50 g trdega sira na od- rezek »652«, v kolikor pa ne bi do- bil potrošniki dovolj sira pri svojih trgovcih, naj ga nabavijo pri mlekar- stvu.
2. Na dodatne živilske nakaznice SD I, II in III za razne vrste delav- cev: dnevno 100 g kruha ali 82,6 g kruš- ne moke (t. j. mesečno 2.560 kg moke) skih stojnicah na Pogačarjevem trgu, na vsak odrezek, ki nosi oznako »SD

Ic, »SD II«, »SD III« ter mesečno 600 g riža na odrezke za živila za juho (pri težkih in najtežjih delavcih).

3. Na posebno dodatno živilsko na- kaznico za kruh (za zavodarje in o- seče žene): dnevno 150 g kruha ali 124 g krušne moke (t. j. mesečno 3.844 kg moke).

4. Na dodatno živilsko nakaznico »GMA« (za otroke do 3 let): mesečno: 1000 g riža, 500 g slad- korja ter 750 g marmelade (500 g na že določeni odrezek ter 250 g na od- rezek »1«).

5. Dodatni živilski nakaznici »GMB« in »GMC« (za mladino od 3 do 18 let) in nakazilo za osebe nad 65 let sta- rosti: mesečno 500 g marmelade.

6. Na dodatno nakaznico za kruh za bolnike: dnevno 100 g kruha ali 82,6 g kruš- ne moke (t. j. mesečno 2.560 kg moke).

7. Na dodatno nakaznico za meso za bolnike: dnevno 100 g mesa pri običajnih mesarjih.

8. Na posebno nakazilo in »naka- zilo za bolnike smejo izdajati trgovci

Prodaja krompirja

Od 1. do 6. decembra 1943 bodo prodajali po 2 kg krompirja na odre- zek številka »4« in »5« živilske nakaz- nice za nabavo krompirja sledeči tr- govci: Gregore, Tvrševa; Konzumno društvo, Vič; Kmetijska zadruga, Mal- strova; Sarabon, Zaloška; Nabavljala zadruga državnih službenec, Vodni- kov trg; Niklsbacher, Tvrševa; Jelačin, Aškerčeva; Zaplatil, Galjeva; Kačar, Vodnikova; Tvrševa; Nabavna in pro- dajna zadruga, Tvrševa; Smrkoli, Voš- njakova; Gospodarska zadruga, Tvr- ševa; I. delavsko konzumno društvo, Kongresni trg; Pezdir Rado, Vodo- vodna cesta; Slamberger Fani, Sredi- ška; Mahnič Josip, Zaloška; Mencin- ger Stefan, Smarlnska; Pengov Os- vald, Karlovska cesta; Leskovic Me- den, Jurčičev trg; Mežan Janko, Med- vedova ulica; Martine Franja, Tvrš- va; Baril Henrik, Rožna dolina, Pred- lamska; Pečnik Stanko, Tvrševa (pre- ko bloka); Lubšina Franc, Tržaška; Vodnik Viktor, Zapuže (preko bloka); Mohar Franc, Celovška cesta; Pezdir Ivan, Gradišče; Vrhove Franc, Jerne- jeva ulica; Adamič Marija, Bohoričeva ulica; Marinko Terezija, Prisojna uli- ca; Mužina Alojzij, Zgornja Siska.

Prodaja se bo vršila po sledečem redu: 1. t. m. Erke A do D. 2. t. m. E do I. 3. t. m. J do N. 4. t. m. O do S. 5. t. m. T do Z in zamudniki.

Odrezke odrezajo trgovci.

Opominjamo vse upravičence, da kupi- jo krompir v označenih dneih, ker ga po tem roku ne bodo mogli naba- viti na odrezke številka 4 in 5.

Pokrajinski gospodarski svet opa- zarja ljubljanske obrtnike, ki prei- majo bone za bencin, da jih dobe meseca decembra po naslednjem redu: slikarji in plekariji 3. decembra, urarji in književci 4. decembra, me- haniki 6. decembra, kleparji in klu- čavničarji 7. decembra, elektrotehniki in steklarji 9. decembra. Upravičenci, ki nakazila ne bodo o pravem času dvignili, ne bodo mogli za mesec de- cember svojega obroka več dobiti.

Pokrajinski ravnateli pošte, brzova- ja in telefona sporoča, da je odprl redni poštni promet med Ljubliano in Skofljičo. Pošta v Skofljiči bo zaen- krat sprejemala samo navadno pisem- sko pošto, priporočenih pisem pa ne.

Uprava ljubljanske policije poziva prebivalstvo, naj sodeluje pri vseh pripravljanih delih protiletalske za- ščite in se pokorava ukrenom, ki jih izdajajo njeni organi. V ta namen morajo hišni lastniki poskrbeti da so zaklonišča zmerom v redu in urejena po navodilih protiletalske zaščite. Predvsem naj pripravijo v zaklonišča orodje, s katerim si ljudje po potrebi lahko izklopeljo izhod, in onremo za- gašenje.

26. novembra t. l. so začeli voziti potniški vlaki na progi Ljubliana — Skofljiča po naslednjem rednem voz- nem redu: Odhod iz Ljubliane ob 7.50, 12.31, 18. Prihod v Skofljičo ob 8.08, 12.48, 18.18. Odhod iz Skofljiče ob 8.10, 13.30, 18.43. Prihod v Ljub- ljano ob 8.28, 13.47, 19.01. Vsi ti vlaki se redno ustavijo tudi na Rakovniku in Lavrici.

Ljubljantanci morejo prijaviti podra- vila svojih čevljev še naikasneje do 6. decembra t. l. Čevliarji morajo tega dne oddati po abecedni urejeni dopol- nilne sezname svojih strank. Odsevi za obrtništvu in Copovi ulici št. 1. zalo- pozneje ne bodo več mogli sprejemati prijav zamudnikov.

Mestni stanovanjski urad poziva vse ljubljanske hišne posestnike, naj takoj prijavijo vse stanovanjske prostore v svojih hišah. Oglase naj se na mest- nem poglavarstvu, Mestni trg št. 2, soba št. 38, kjer bodo dobili potrebne tiskovine, ki jih morajo vestno izpol- niti.

Mornar na koncu, izredno zanimiv življenjski vzhleka pisatelja Jaka Londona, je izšel kot štirinastta knji- ga zbirke »Dobra knjižica«. Dobite jo v vseh boljših knjižarnah ali pa pri založbi sami.

Torbice, rokavice, čevlje itd. bar- vajte s specialno barvo, ki usnijo ne škoduje. Elaks, Napoleonov trg.

Osebnosti

UMRLI SO:
v Ljubljani: Anton Stefe, lastnik tovarne čevljev »Jadrans«; Gustav Vidic, upokojeni skladatelj; Franja Zeleznikarjeva, vdova žel. zvezničnika; Branko Kostič, ravnatelj Zdru- ženih opekarn; Dora Cvelj, učiteljica v po- kojih; Ing. Franc Zelenko.
v Borovnici: Franc Hrovatin.
v št. Vidu: 71 letni kmetovalec Valentin Melčar.
v Dobrempolju: Ela Drobničarjeva.

racionirana živila v količini, ki je na nakazilih vpisana, in sicer samo na nakazila, ki jih je izdal Prevod ali Mestni preskrbovalni urad v Ljub- ljani.

B. Na živilske nakaznice, ki so jih izdali ostali preskrbovalni uradi, ki so redno oskrbovani z racioniranimi živilji, bodo dobili potrošniki pri tr- govcih v svoji občini:

1. Na navadno živilsko nakaznico: vsa živila kot v Ljubljani, v kolik- kor dopušta zaloga, razen paradižni- kove meze in trdega sira.
2. Na dodatne živilske nakaznice SD I, II in III za razne vrste delav- cev: vsa živila kot v Ljubljani.
3. Na dodatno živilsko nakaznico GMA (za otroke do 3 let): mesečno 1000 g riža, 500 g sladkorja in 500 g marmelade.
4. Na nakazila za: marmelade za otroke od 3 do 9 let: mesečno 350 g marmelade.
5. Na posebna nakazila in nakazila za bolnike: vsa živila, ki so na nakazilih vpi- sana.

Listek „Družinskega tednika“

Čudovita živalca termiit

Napisal dr. Heinz Graupner

Nekoč je živel mlad kraljevski par v malecni leseni hišici: ta hišica je bila pa še vklebena v stekleno ječo, zakaj ta kraljevski par iz rodu termiitov je bil v rokah svojega najhujšega sovražnika: človeka. Vendar niso slabo ravnali z njim, narobe: človek je želel, da bi termiitski kralji in termiitska kraljica ostala živa, jedla in se plodila, tako da bi lahko ustanovila termiitsko državo. Človek bi namreč rad življenje termiitov doznal do vseh, še tako neznatnih podrobnosti, da bi odkril „Ahilovo peto“ termiitov, listo mesto, kjer je ta žilavi rod ranljiv in umrljiv.

Stol razpade v prah

Profesor dr. Goetsch iz Breslauva se že dolgo bavi s problemom, kako bi človek bil kos termiitom. Ta maice živalce so v tropih in subtropih najhujši uničevalci, ki so se kdaj lotili človeških zgradb. Njihova najljubša jed je les, in ker imajo termiiti čudno navado, da žo les od znotraj navzven, se prav lahko zgodi, da sedeč na stol, ki se na zunanji strani trden, pa se pod teboj nenadno sesuje v prah. Ta stol je namreč imel samo še znanje stene, vse drugo so si že privoščili termiiti.

Zato torej je človek ušel kraljevski termiitski par in ga posadil v leseno izbičo. Samo, če bomo namreč spoznali skrivnostno in skrito življenje termiitov, jih bomo morda naposled je ugnali v kozji rog. In kraljevski par je res izpolnil človekovo željo: ustanovil je državo termiitov.

Termiitska država na fotografiji

To vseeno ni tako samo po sebi umetno, kakor se zdi na prvi pogled. Tokrat je se namreč v Evropi prvič posrežilo vzgojiti termite v suženstvu, v znanstvenem laboratoriju, in jih celo fotografirati.

Termiitska država nastane, če se dva ustanovitelja srečata na žensko-vanjskem povelju med sto in sto tisočih tovariših termiiti, se zaročita in poročita, se iznebita peruti in si postelja stanovanje. Nebo ju bogalo obdaruje z otroki, saj sega število njihovih potomcev v sto in sto tisočev. Dela se v delavce in delavke in v vojake obojega spola. Med delavci so pristojni in „nepristojni“. Pristojni se v neki dobi svojega življenja nehajo razvijati in ostanejo vse svoje življenje delavci. „Nepristojni“ so pa samo ličinke, ki se lahko še dalje razvijajo.

Naiven opazovalec bi mislil, da termiitske države vendar ni tako težko uničiti. Saj gre na videz samo za uničenje gnezda, ki je pri raznih troških vrstah termiitov tudi več metrov visoko. Če izžubi življenje kraljica, bi morali biti tudi drugi njeni podaniki zagnani smrti. Vendar ni tako. Če pride namreč ob življenje kraljevski par, se prične porajati nadomestne spolne živalce, ki uničeno državo na novo ustanove.

Profesor Goetsch je naredil zanimiv poskus s kolonijo termiitov, ki je štela 1040 članov. Med temi 1040 žuželkami so bili: en kraljevski par, 4 nadomestne spolne živalce, 39 vojakov. Kolonijo je učeniak porazdelil po raznih umetnih gnezdih iz mavca, lesa in stekla. V vseh gnezdih, kjer je bilo več ko 4 članov, so se oblikovale nadomestne spolne živalce, in sicer v času od desetih dni do dveh mesecev. Brž ko se je pa oblikoval pristojni ali nadomestni kraljevski par, se je oblikovanje nadomestnih spolnih živalce nehalo. Vzrok tega prajanja nam popisuje profesor Goetsch

v svojem znanstvenem delu o termiitih.

Čudež prehrane

Spolne živalce termiitov izločajo snovi, ki jih njih tovariši — delavci in ličinke — želino ližejo. Ličinke in delavci, ki so hkrati tudi negovalci, se oskodujejo za „poslastice“ tako, da spolno živalce skrbno krmijo. In tako se spolna živalca razvija dalje, jedoč hrano, ki se tvori v posebnih žlezah delavcev-termiitov.

Če kdo razdre ali noruši termiitsko gnezdo in pri tem uniči kraljico, negovalci na lepem ne vedo, kam bi s hrano, ki jo sami proizvajajo, in zato drug drugega hranijo z njo. Zda se lame eden od obeh negovalcev razvijati pod vplivom hrane v nadomestno spolno živalce, žleže prične izločati „poslastice“ — nadomestni kralji ali nadomestna kraljica sta tu.

Vendar s tem „čudež prehrane“ pri termiitih še niso končani. Vojski se oblikujejo, če je v gnezdu dosti trupel in ličic, ki jih termiiti pojedo. V listih gnezdih, kjer ni trupel in ne

ličic, tudi ni vojakov. Narobe se pa v državi, kjer je bilo mnogo žrtev, oblikujejo celji polki vojakov. Posebno hranilo, ki ga jedo ličinke, povzroči, da se ličinka razvije v vojaka.

Uposeljevalec doznania profesorja Goetscha, zda vem da še ni dovolj, če razrušimo termiitsko državo in uničimo kraljevski par. Se zmerom namreč ostane nekaj drobnih gnezdec, ki se oblikujejo samostojno dalje v morda še nevarnejše kolonije. Za zda še ne vemo, kako bo močote termite ukrotiti, vendar bo znanost gotovo preji ali slej ubrala pravo in uspešno pot. Odkar se je namreč posrežilo termite umetno gojiti v laboratorijih, imamo vse možnosti preizkuševanja v rokah. Primerjali bomo tudi odpravnost impregniranega in neimpregniranega lesa ali blaga, kakor to delamo pri gradnji letal. Predvsem bodo pa znanstveniki skušali obvarovati pred kvarnim uničevanjem termiitov v tropih vse lesene dele raznih strojev, ki so bili doslej skoraj vselej žrtev nenasičnih malih požarih.

(Po berlinskem Signalu)

USODNO ZNANJE

Olga Rögerjeva je bila lepo deklet in poleg tega še zelo nadarjena. Igraje se je naučila več jezikov. Vsak, ki je videl to črtnolaso, vitko deklet s sinjimi očmi, je bil prepričan, da jo čaka še velika sreča.

Olginji starši so živeli na Dunaju. Ko je bila še majhna, ji je umrl oče in njena mati je prevzela po njem dobro uspevajoče podjetje v svetovno-znanem zdravilišču Pišljanu. Svojo hišo je zelo skrbno vzgajala. A nadarjene in temperamentalne Olge ni vzdržalo doma. Vleklo jo je v svet, namili sta jo bogastvo in slava.

Ko ji je bilo sedemnajst let, je postala plesalka in kmalu nato zvezda nekega velikega varieta. Kot slavna plesalka je prepotovala pol sveta. Videla je Berlin, London, Pariz, Rim in druga evropska mesta. Kjer koli se je pojavila na odru, je imela velikanski uspeh. Burji aplavzi so ji zmerom znova dokazali, da si je osvojila srca gledalcev. Leta in leta je tako živela v slavi in sreči. Potem je poletje 1934. odpotovala k svoji materi v Pišljan. Zal ni slutila, da se bo tu odločila njena usoda.

Kar je tu doživela, se ji je zdelo ko prekrasna pravljica iz tisoč in ene noči. Seveda siroti ni pomislila, da se tudi pravljice včasih tragično končajo in preliva glavni junak ob njenem koncu bridke solze.

Med gosti, ki so preživljali poletje v zdravilišču, je bil tudi neki eksotičen knez, rangpurski maharadža, ki se je po daljšem bivanju v Berlinu za nekaj časa nastalil s svojim sprejemcem v najrazkošnejšem zdraviliškem hotelu. Maharadža je bil eleganten tridesetleten mož, ki so ga, kakor mnogo indijskih princiev, vzgajali v Angliji in se je od Evropecev razlikoval samo po rjavi barvi polti. S tem indijskim praviljenim princem se je Olga seznanila na nekem plesu. Plesala je z njim in se takoj zavedala, da bo to znanje veliko doživljaje njene življenja. Maharadži je lepo in pametno deklet, s katero se je dalo tako prijetno kramljati, ugajalo. Ni dolgo okleval, temveč ji je takoj razkril svoja čustva. Olga se je na vrat

na nos zaljubila vanj in postala njegova prijateljica. Knez ji je v hotelu najel vrsto prekrasno opremljenih sob, ji nakupil najkrajših toalet in jo odel v bajno razkošje. Na Olginih prstih so se lesketali velikanski smaragd in briljanti, njene roke so krasile zlate zaplestence, okrog vratu je pa nosila briljantne ogrlice, vredne celo premoženje.

Olga je bila popolnoma srečna. Še bolj ko vse razkošje, v katero jo je pravljčni princ obdal, jo je osrečila kneževa ljubezen. Ljubimec ji je venomer zatrjeval, da se nikdar več ne bo ločil od nje in da jo bo odpeljal s seboj v svojo marmornato palačo, kjer bo postala njegova žena. Olga je ponosno pripovedovala o tem svoji materi in drugim znancom.

A usoda je hotela drugače. Ko je nekega dne Olga prišla v hotel, da bi maharadžo obiskala, so ji sporočili, da je odpotoval. Sprva tej novici sploh ni mogla verjeti in je s tresočim se glasom vprašala, ali ji ni pustil svojega naslova. Ravnatelj hotela se ji je ljubezljivo nasmešnil in ji podal neko pismo. Olga je hitro raztrgala ovoje. Upala je, da bo v njem našla pojasnilo za ljubimecve nenadni odhod, a zmotila se je. V pismu je našla kup bankovcev, sicer pa niti vrstice. Olga je nekaj časa nemo strmela v denar, potem je pa brez besede odšla iz hotela.

Od tega trenutka se je Olga vidno izpremenila. Sicer tako veselo deklet zda ni hotelo nikogar več videti in slišati in je imelo samo to željo, da bi bila sama. Zaman jo je skušala mati potolažiti. Njeno razočaranje je bilo prebridko. Po ure in ure je nemo posedala v kotu sobe in se predajala svojim otožnim mislim. A čim bolj je premišljevala, tem manj je razumela, kako jo je mogel maharadža tako na lepem zapustiti. Ali je samo hlinil svojo ljubezen? Ali ji je obetal bajno bodočnost samo zato, da bi jo omamili? Ali si je hotel njeno ljubezen kupiti? Da, tako je bilo! Pismo z bankovci ji je dovolj jasno pričalo, da je bila slepa, ko je v njem videla kaj več ko moža, ki svojo prijateljico plača. Nikdar je ni ljubil, sicer je zda ne bi mogel zapustiti in jo še osramotiti z denarjem povrh.

Olga je zasovražila ta denar, za katerega je bila dala pravo ljubezen. Zagnusili so se ji dragulji. Po vsaki ceni se jih je hotela iznebiti. Da bi pozabila svoje gorje, je pričela vse-

ljačiti. Po cele noči je preplesala in se do omedlevice opijala. Indijevci denar jo je pekel, zato je z njim plačevala visoki zapilke in gostila svoje mnogostevilne prijatelje. Ko je denar do zadnje pare izdala, je pričela prodajati nakit. Ko je tudi tega zapravila, je lepega dne ostala brez pare v žepu. Tedaj je v nekem pištijanskem baru postala barska dama.

Neke noči je spet veseljačila z nekim posestnikom z dežele do petih zjutraj. Kakor zmerom je bila tudi tokrat razposajena. Nenadno je pa vstala in ne da bi se poslovila, odhitela iz bara.

Kmalu nato je nočni čuvaj opazil na nekem mostu žensko postavo, ki je hitro odvrгла plašč in klobuk ter skočila v deročjo reko. Bila je Olga, ki je v valovih našla odrešitev.

Filatelija

Nove znamke

Napisal D. Gruden

(Glej tudi prejšnjo številko)

Madžarska: Za drugo obletnico smrti Stefana von Horvija je izšla temnovijoličasta znamka za 30+ 20f.

Monako: Dopolnilna portovna znamka za 5fr. modra.

Nemčija: Ob 10 letnici nemške zimske pomoči so izdali znamko z ljubkim motivom iz družinskega življenja (mati z otroki), je. rdeče barve; vrednost: 12 + 38 pf.

Nizozemska: Nadaljnje vrednote iz nove serije frankovnih znamk: 1 cent sivomodra, 1/2 temnozelena, 2/2 temnozelena, 5 svetlozelena. Na teh vrednotah so prikazani razni germanski simboli na višjih pa portretih slavni pomorščakov: 7/2 temnozelena (Michiel Adriaan van Ruyter), 10 zelena (Jan Evertsen), 12/2 modra (Maarten Harpelszoon Tromp), 15 vijoličasta (Piet Hein).

Norveška: Izšla je rdeča znamka za 20 örov s pribitkom 30 örov v korist norveških prostovoljcev.

Romunija: Na papirju z novim vodnim znakom (M v obliki križa in krona) so izšle znamke s sliko kralja Mihaela. Dosele so se pojavile šele vrednote za 2, 5, 10 in 50 lejev — Spominke znamke za Transilvanijo (Zumstein št. 810 do 812) so se tudi pojavile na papirju z novim vodnim znakom. Razen tega so primaknili še dopolnilno znamko temnozeleno barve za 3 leje, tako da obsega ta nova serija sedaj vrednote za 3, 6, 12 in 24 lejev.

Za begunce iz Transilvanije je namenjen pribitek znamk dobrodelnega združenja: 16 + 134, 32 + 118, 36 + 114, 62 + 138 in 91 + 109 lejev.

San Marino: Znamke za dvajsetletnico fašizma bodo po dosedanjih vesle dobile natisk: »28. julij 1943«, 30.000 serij bo dobilo natisk »Governmental«.

Slovaška: Ob otvoritvi železniške proge Presov-Strazska so izšle priradne znamke za 70 in 80 h in za 1.30 in 2.— Ks.

Srbija: Nove portovne znamke imajo sliko srbskega grba in napisle v cirilici. Vrednote: 3 din vijoličasta, 4 modra, 5 zelena, 6 oranžna, 10 temnozeleno, 20 modra.

Spanija: S sliko jadrnice St. Maria sta izšli dve znamki za 5 ent (modra in rdeča), ki naj proslavita 450 letnico vrnitve Kristofa Kolumba v Barcelono. Modra znamka je izšla tudi v posebnem bloku štirih znamk in z dodatkom 2.80 pesete.

V korist sirot poštarjev sta izšli oranžnokarminasta znamka za 5. oranžna za 10 ent in modrovijoličasta za 1 pls.

Za »Avintamentoc« so izdali sepija sto znamko za 5 ent ista znamka je v veselje filatelistov izšla tudi v blokih, enkrat v modri, drugič v vinsko-rdeči barvi.

Švedska: Za 50 letnico ustanovitve društva švedskih strelcev sta izšli znamki za 10 in za 90 örov. Prva je vijoličasta in enkrat vodoravno drugič navpično neobčrana, druga pa je zobčana navpično in je modre barve.

Švica: V korist švicarskega Rdečega križa in za stoletnico prve znanke ženevskega kantona so ob priliki narodne razstave znamk v Zenevi (GEPH) izdali spominski blok znamk. Nominalna vrednost 2 x 5 = 10 cent; pribitek je znašal 2.90 fr. Osutek je napravil Bern, Reber iz Berna, tisk je oskrbelo podjetje Courvoisier S. A. (La Chaux-de-Fonds). Napiso so na prednji in na hrbtni strani trojezlični. Blok predstavlja posnetek prve znanke ženevskega kantona.

Turčija: Letošnja serija dečje pomoči obsega tebe znamke: 0.50 K vijoličasta/karmin, 0.50 K sivozelena/karmin, 1 K modra/karmin, 3 K rdeča/karmin, 15 K rumena/črna/karmin in 100 K modrovijoličasta/karmin. — Teh šest vrednot so združili tudi v posebnem bloku s priradnim napisom: »Selkat Pullaric v rdeči barvi in »23 NISAN 1943.Cocuk Ersigeme Kurumuc v črni.

Po dosedanjih obvestilih bo letošnji Michel dotiskan šele januarja in bo izšel v zelo omejeni nakladi.

D. Gruden

Ponarejeni Franck v prometu!

Opozarjamo s tem vso javnost, da se nahaja v prometu potvorba našega »Pravega Francka«, kavnega dodatka. »Pravi Franck« v školah po 1/2 kg, 1/4 kg in 1/8 kg z znakom mlinčka iz delujemo izključno mi in je znan kot kavni dodatek v vsakem gospodinjstvu že več desetletij kot izdelek prvorazredne kakovosti.

Ovitek potvorjenega blaga je skoro za las enak našim originalnim školam, a se razlikuje od originalne školke po tem, da je na sprednji strani mlinček tiskan v črni barvi, dočim je barva našega mlinčka temnozeleno kot trakovi in površina okoli napisu »Francke«.

Vseblana ponarejenega ovitka sploh ni nikak kavni dodatek (cikorija), temveč nekakšna zmeleta, sipka mešanica.

Opozarjamo cenjeno občinstvo, da tega ponarejenega blaga ne kupuje, da ne bi mesto našega kvalitetnega izdelka dobilo le brezvredno mešanico.

Protj ponarejevalcu bomo uveljavili sodni postopek.

FRANCK INDUSTRIJA KAVOVINA D. D.

prej Hinka Francka Sinovi d. d. Zagreb

VELIK MEDVED na kolesih se prodaja Primerno darilo za Miklavža ali Božič. Naslov pove uprava »Družinskega tednika«.

OKVIRJI za SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE KLEIN LJUBLJANA, Wolfova 4

LADJA GORI NAPISAL R. MÜLLER (Glej začetek v prejšnji številki)

»Že od nekdanj sem si želela takšnega moža, kakor ste vi.« mi je brez ovinkov dejala. »Hej!« je zavpila na kultna, vozečega nieno rikšo. Kakor vsi kultiji, ni hotel tebi vsrčje z menoi, ker kultiji ne marajo, da bi se gostile med seboj pogovarjali.

»Zakaj takšnega kakor sem jaz?« sem jo vprašal. Tedaj je prišla mimo karavana velblodov in nekaj trenutkov nisem videl drugega kakor tosla živalska telesa in umazane obleke gonilcev.

»Ker ste drugačni.« mi je zaklicala. Razumel sem. Bil sem drugaten kakor možki, ki jih je poznala v Ameriki. Ne znam plesati, tudi ne zabavati rad v nočne klube in sem rad sam. Zmerom sem bil tak.

Pred nama je kipeło v nebo močeno nebeško svetilče. Nikoli ni lepše kakor zgodaj zjutraj, ko se vsaka črta tako jasno odraža od sinjega neba. Kitty je molčala. Hitro je dihala. Bila ni kakor druge »turistke«, ki hočejo svetilče takoi fotografirati z vseh strani, ali pa pred svetilštem uletii na ploščo »skupinski posnetek«.

Tedaj mi je prišlo na misel, da bi bila Kitty morda žena zame. Zena, ki sem sanjal o njej, ko sem ležal v Mongoliji v svojem skromnem šotoru, žena, ki bi me ljubila in razumela moje delo.

Zda spet plešala. Če bi vedela, da plešala na ognjeniku! V nekaj sekun-

dah bosta zavonjala dim, tedaj bo ladjo tudi že zalela panika. Zgoraj so mornarji že pripravljali rešilne čolne. Kajak jih je bilo premalo. Malj obalni parnikji med Takujem in Dairenom nimaio nikoli dovolj rešilnih čolnov.

Drugi častnik je ves razburjen tekkel v radiotelegrafistovo kabino. Če bi bilo mogoče slišati, kaj sta se pogovarjala za tenkimj stenami, kaj je hitelo med jambori čez morje, bi ušli tri črke: S-O-S. Tri pike, tri črte, tri pike. S-O-S. »Tientsin« gori. Gramofon še zmerom igra in Kitty še pleše z Russelom. Ne slutii, da se bo naša ladja kmalu potopila in da bo premla prostora v rešilnih čolnih. Nekateri ne bodo mogli vanje. Russel ne — morda tudi jaz ne. Kitty — kaj bo s Kitty? Opozoriti jo moram, poklicati. Kitty me je ljubila. In rešila mi je bila življenje.

Da, brez Kitty danes ne bi bil več tukaj. Brez Kitty bi bil izdihnil neke med Kalzanom in Hsingkingom sredi pečene pušave. Tedaj, ko se me je bila lotila kolera v nekem majhnem mongolskem gnezdu. Jaz — in kolerali Nikolj se je nisem bal. Mislil sem, da sem imun, ker sem bil pazljiv. In nato — prišlo je tako iznenada...

V Pekingju si še zda pripovedujeio to zgodbo. Bila sva poročena kakšne pol leta, in fisticral sem bil prvič sam na potu. Nisem hotel vzeti Kitty s seboj. V kraih, kjer sem delal, še nikoli ni bila bela ženska. Kitiyni starši v Oaklandu so bili nesrečni, da je ostala v Pekingju in se poročila z geologom. To ni življenje zate,« so ji pisali. »Kaj boš tam počela? Vajena si Amerike, rada se zabavaš. Peking, Peking! Leno za nekaj tednov — toda ne za zmerom.«

Kitty se pa ni dala pregovoriti. Saj me je vendar ljubila. In jaz — zda ne vem več, kako srečen sem bil tedaj. Odpovedala se je vsemu. Svetovniškemu, udobnemu življenju in vsem zabavam. Najela sva hišo na Hatemen-Streetu in živela sama s ki-

taisko služinčadi. Hotel sem imeti mir za delo.

»Kitty, ali ti ne bo presmetno?« sem ji bil tedaj vprašal. »Vajena si drugačnega življenja, mnogo ljudi, zabave, glasbe in razkošja.«

Ovila mi je roke okrog vratu. »Dwight — vse to je bilo nekoč. Danes sem s teboj in ostanem s teboj.« In tedaj, kmalu nato je prvič jokala. Ko sem ji bil povedal, da je ne morem vzeti s seboj. »Kitty, to je nemogoče. Odpeljal se bom sam z nekim mongolskim dečkom. Motila bi me pri delu.«

»Obljubil si mi bil, ko sva se poročila.«

»Morda te tedaj nisem imel tako rad kakor danes. Naporji so zate prehudii.«

»In če se ti bo kaj zgodilo?«

Zasmejal sem se. »Saj ni moje prvo potovanje. Kaj naj se mi zgodi? Vajen sem tega.«

Na vse to sem moral venomer misliti, ko sem ležal v umazanem šotoru. Pred očmi mi je mrmolelo. Usta sem imel izsušena, in čutil sem, kako mi srce utripa. Gonjači velblodov so me sočutno pogledovali. Bilj so vrli dečki, toda niso mi mogli pomagati. Trije so bili že mrti. Balj so se šli, da ne bi nalezli kolere. Vsi bodo ušli in pustili, da bom »kaki umrl. Umrl. In Kitty? Kaj se bo zgodilo s Kitty?«

In zda stojim na goreči ladji in ne pokličem Kitty. Stojim in gledam kako pleše z Russelom. In Kitty je tedaj prišla k meni in storila nekaj tako junaškega, kakor dolje še nobena bela ženska na severnem Kitajskem. Vsi moji prijatelji so mi pozneje pripovedovali, kako je bilo. Kitty jih je bila nenadno sredi neki noči poklicala po telefonu. Da je sanjala o meni in ve, da se mi je nekaj zgodilo. Prijatelji so se ji smejali. Poznamo to: mlada žena je prvič, odkar je poročena, sama doma, doletela li je po možu, odhod slabe slutnje. Kaj naj bo z Dwightom? Saj ni njegovo prvo

potovanje, v treh tednih bo živ in zdrav doma.

In Kitty je jela kričati in jokati. prijatelji so zmignili z rameni in zaprlj telefon. Histerične ženske v Pekingju niso priljublene. Leno je če si miren, sproščen in da te nič in nihče na svetu ne more razburiti. Tega se naučijo od filozofskih Kitajcev.

Drugo jutro so pa v vseeno razburili. Kaj, Dwightova žena namerna za možem? Ali je zblaznela? Sama ženska? To je samomor! Tega ne moremo dopustiti!

Kitty je pa vseeno sama odpotovala. Sam bogve, kako je bila to doseela. Ugovori so jo samo še podžigali. Bili je moralo strašno. In nato je odpotovala s karavano, in vsi v Pekingju so bili prepričani, da se nikoli ne bo vrnila.

In kako da me je bila našla — sam Bog ve, kako. Večkrat mi je pripovedovala vendar je še danes prav ne razumem. Našla me je v mongolski pušavi, sedemdeset milj od najbližje vasi. Našla me je, ko je bilo že skoraj po meni. Z revolveriem v roki je prisilila gonjace, da so me navezali na velbloda, sicer bi bili nobegnili. Kitty — in revolver. Človek bi se smejal, če ne bi bilo tako žalostno. V sledajlišču je zmerom vselej zaprla oči, če so na odru streljali. In zda je sama držala v roki revolver!

Jaz sam ne vem ničesar o teh dogodivščinah in o teh nočeh, saj sem ležal v globoki omedleveci. Hsingking'ski zdravnikji so mi pa pozneje pripovedovali o Kitiynem junaštvu; noč za nočjo je sedela ob moji postelji. Poslala je strežnice spat in sama bdelja ob meni. Kitty, vajena zmerom razkošja in udobnega življenja!

»Če bi ne bilo vaše pogumne žene, ne bi preživel teh dni. Mr. Gordon,« mi je pozneje rekel šef zdravnik. »Kadar lo srečamo, se li globoko odkrijemo. Vzemite jo zda s seboj domov in glejte, da se bo odpčila. Potrebna je počitka skoraj bolj kakor vi sami.«

Nato sva se vrnila v Peking; tam

so nau sprejeli kakor dva človeka, ki so o njih mislili, da sta že zdavnaj mrtva. Zgodba o Kitiynem junaštvu se je že ponovi razvedala. In tedaj se je pričelo Kitty ni bila kriva. Vsega sem bil sam kriv.

Pekinška družba jo je odkrila. Dolei sva živela mirno življenje. Zvečer sem sedel ob svojih knjigah. Zda je potalo vse drugače. Kitty je postala senzacija kolonistov. Ali poznate življenje belih v Pekingju? Naivež so to ljudje, ki imajo prav malo dela: diplomati, nekaj premožnih trgovcev, bogati turisti. Vsako popoldne čakana, vsak večer povabilo. In nato priomaio v hišo kitajski trgovci in razprostro svojo robo. Ni ti treba kupiti. Lahko si jo samo ogledaš in spet greš. Na vseh pekinških prireditvah je tudi takšen potujoč muzej — in res vidiš stvari, ki manjkajo v markiseterjem svetovnem muzeju. Tu najdeš zaklade cesarskih palač, ki so po bogve kakšnji polj priromali v trgovino teh spretnih trgovcev. Med njimi so dragocenosti nekdanjih mandarinov, ki so obubožali in morali marsikaj prodati.

Kitty je že od nekdanj imela skrivno strast za kitajsko umetnost. Pri nobeni večerji je ni manjkalo. Ni minil dan, da ne bi bila kam povabljena. Vsi so hoteli Kitty videti in jo oroslavljati. In Kitty je bila srečna. Povsod je bilo dosti. Ni bila nečimurješa od drugih žensk, toda kje je ženska, ki li ne bi bilo vseč, da jo časte? Bila je kraljica te sezone. In jaz? Počutil sem se neprijetno, skoraj slabo. Ostal sem rajši doma pri svojih knjigah. Nisem razumel, da ima ženska, kakor je Kitty, pravico do življenja.

Tedaj so mi prišle na uho prve govorce. Niti nisošal jih nisem. Neumnost! Kitty, ki je živela samo zama. Bil sem besen, če so me prijatelji opozarjali. Tedaj je pa prišla zaveza z Russelom.

Drugi častnik je stopil k meni. (Dalje prihodnje)

Nadloga vzhodnoafriškega pragozda

POHOD TROPSKIH MRAVELJ

Slastna omaka afriških črncev. — Živi mostovi

Bilo je v začetku deževne dobe. pravkar je bila pojenjala strahovita nevihta. Iz vseh potokov, prekopov in jarkov je lila umazana voda in se razlivala po površini. Tedaj je nenadno čez nas razgrnila svoja krila tropska noč in nam pokazala v vsej svoji krasoti nočno afriško nebo. Z vrha griča, na katerem so moji črnci postavili kočice, sem mogel videti v takšnih jasnih nočeh daleč naokrog. Kako neskončno samotna in tiha je bila pokrajina okrog mene!

Moja naselbina je bila od najbližje železniške postaje oddaljena pet in trideset kilometrov, a tudi cesta ni vodila do nas. Z glavno cesto, po kateri je človek lahko prišel do postaje, nas je vezala strma, kamnitna gozdna pot.

Poleg mene je sedel moj pes Jago. Venomer je migal z glavo. Godilo se mu je prav tako kakor meni. Na tisoče in tisoče moskitov ga je oblegalo, čeprav sem pustil gorati tem komarjem zoprno dišeče oglje. Ta pripomoček proti moskitom diši podobno ko kadilo, a le malo pomaga.

Medtem se je popolnoma stemnilo. Od časa do časa se je nekaj zasvetilo. Moj nočni čuvaj je s svetilko in korobačem v roki pregledoval, ali je v moji naselbini vse v redu.

Okrog dveh ponoči sem se nenadno prebudil. Zdelo se mi je, kakor da bi nekaj padlo na tla. Zaslutil sem nevarnost in mehanski segel po revolverju, ki sem ga imel pod zglatvom. Previdno sem sedel in prižgal svetilko. Posvetil sem skozi mrežo, ki me je varovala moskitov, in obšelil psa, ki je bil iz neznanega vzroka skočil na mizo in pri tem najbrže nekaj vrvel po tleh.

Zakaj je neki Jago skočil na mizo? Ali se plazil po moji sobi kobra? Morda je prišel tat v hišo? Ali so pa delavci iz rudnikov v sosednji vasi izvedeli, da nosim s seboj veliko množno denarja, ki bi ga sicer moral oddati v banki, a tega nisem mogel storiti, ker že dolgo nisem bil v glavnem mestu Freetownu.

Previdno sem odgrnil mrežo proti moskitom in s svetilko v roki posvetil po sobi. Tedaj sem takoj uganil, zakaj je Jago skočil na mizo. Tla moje sobe so bila dobesedno pokrita z roji črnih mravelj. Kako je mogoče, da moj nočni čuvaj živalce ni opazil, ko so potovale čez vrta?

Evropec, ki si na afriških tleh postavi naselje, ve navadno o tropskih mravljah veliko zanimivega povedati. Preden živali odidejo na dolgo pot, pošljejo naprej majhno skupino izvidnic, ki so z moštvom v stalni zvezi. Človek, ki ima potrpljenje, da zasleduje njihovo neumorno delo, mora strmeti nad njihovimi zmognostmi in nadarjenostjo za organizacijo. Izvidnice prehodijo prostrana polja in gozdove in pregledajo, kje čaka armada, ki pride za njimi, masnejši plen. Manjši z vodo napolnjeni jarki ne delajo tropskim mravljam nobenih preglavic. Živali se oprimejo druga druge in ležejo tako sklenjene čez vodo. Tako naredi most in armada mravelj koraka čeznje na drugi breg. Če so izvidnice našle obilen plen in poskrbele za uspešen napad nani, pošljejo nazaj svoje obveščevalne oddelke, ki obveste armado. Kmalu nato se pomika po točno začetni nekako osem centimetrov široki poti armada mravelj!

Tropske mravlje poskrbe, da v afriških gozdovih le redko vidiš ležati mrhovino, čeprav vsak dan pogine mnogo majhnih in večjih živali. Zgodilo se je že, da so mravlje na poti svojega prodiranja starega ali ranjenega leoparda, ki se jim ni o praviem času ognil s poti, napadle in dobesedno požrle. Že pik ene same tropske mravlje zelo boli. Ni čudno torej, da pik tisočerihi živali umori celo leoparda.

Cesto prodro izvidniške čete mravelj tudi v naselbine Evropecev. Ti se obvarujejo nadležnih živali tako, da postavijo noge miz in omar, v katerih shranjujejo jestvine, v skodelice, napolnjene z nafalinom ali vodo, v katero kanejo nekaj kapljice petroleja. Pogosto se pa zgodil, da omare ali mize nekoliko premaknejo in njihove noge ne stoji več natančno v sredi skodelice, temveč se dotikajo njihovega roba. Tako lahko ponoči mravlje, še preden jih kdo opazi, izropajo vso zalogo jestvin.

A črne tropske mravlje igrajo v življenju domačinov še neko drugo važno vlogo. Iz njih pripravljajo črnce svojevrstno omako. V ta namen postavijo v grmičevje steklenice, ki so do polovice napolnjene s palmovim oljem. Črne mravlje olje hitro izvohajo in prično lesti v steklenice. Domačini počakajo, da jih napolnijo, potem steklenice zapro in pripravljajo iz njihove vsebine okusno dišečo omako. Ta omaka iz mravelj in palmovega olja pa ni samo dobro dišeča in okusna, temveč tudi zdravilna. Domačini zdravijo z njo revmatizem in lishias.

Ko sem torej zagledal na tleh sobe čelo mravelj, sem poklical nočnega

čuvaja. A ni se odzval. Ker stoji hišice mojih hišnih poslov šestdeset metrov od moje hiše, mi ni ostalo drugo, ko da pokličem kuharja Joa. A tudi ta se ni oglasil. Očitno so vsi spali.

Spet sem posvetil po tleh. Mravlje so že pričele plezati po nogah moje postelje. Jago je evlil od bolečin; mravlje so ga bile že uklale.

Tedaj sem skoraj nežno prijel revolver, ki mi je v tropskih krajih že večkrat vrnil občutek varnosti, odgrnil mrežo, ki me je varovala moskitov, in dvakrat ustrelil. Jago me je začudeno pogledal, očitno ni razumel mojega početja.

Nekako čez eno minuto sem zaslišal glasove v sosednjih hišah. Jago je napel ušesa in me pogledal. Tedaj sem zaslišal, kako je moj kuhar zapvil: »Tako pridem, gospod!« Zdaj so se tudi drugi prebivalci moje naselbine prebudili in opozorili na nevarnost tudi delavce. Še preden sem se dobro zavedel, so moji ljudje nanosili okrog in okrog naše naselbine vej in listja, samo cesto mravelj so dva metra na široko pustili prosto. Veje in listje so polili s petrolejem in jih zažgali. K sreči ni bilo vetra.

Nenadno so mravlje postale nemirne. Zaslutile so nevarnost. Čez nekaj minut so se pričele pomikati nazaj. V moji sobi čez nekako pol ure nisem našel niti ene mravlje več. Jago je skočil z mize in mi jel hvaležno lizati roko.

Pokazalo se je, da je bil moj sluga iz neprevidnosti postavil poleg omare z jestvinami mojo palico, po kateri so mravlje lahko prišle do sladkorja in ga popolnoma požrle. Ko sem potem poklical k sebi kuharja in mu zapovedal, naj mi privede slugo, je mož postal neredno: dečka je bil že sam kaznoval in ga pošteno premikastil.

Kdo je smel nositi krzno

V srednjem veku je bilo strogo določeno, kdo sme nositi krzno in kdo ne. Hermelin in soboljino so smeli nositi izključno samo knezi, grofi vse ostalo krzno, nižje plemstvo kune, meščani pa samo volčje, lisičje in druge cenejše krzno.

Na Angleškem so imeli zakon, po katerem je bila noša krzna vsem osebam, ki so imele na leto manj ko sto funtov šterlingov dohodkov, strogo prepovedana.

Neumorna članica enega izmed nemških profiletalskih oddelkov na delu.

Ali severni medvedi vedo, da imajo črn smrček?

Morski psi so poslatica za severne medvede. Lov nanje je pa precej težaven in dela medvedom velike preglavice.

Kanadski lovci, ki so že večkrat opazovali, kako severni medvedji pridejo do svoje žrtve, vedo povedati naslednje:

Morski psi se radi sončijo na ledenih ploščah. Kakšnih petdeset metrov daleč od njih preži severni medved. Morski psi, ki se jim v soncu blešči, miže in samo od časa do časa odpro oči. Severni medved jih napeto motri in si brž ko vidi, da morski pes od-

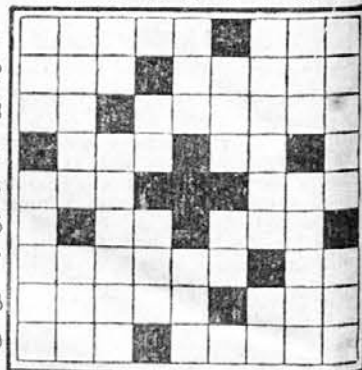
pre oči, s šapo pokrije svoj smrček, ki je črn in se edini odraža od ostale beline. Ta igra traja včasih po več ur, naposled se pa le medved priplazi tako blizu, da ni hudega ne slutečega morskega psa zgrabi. Kanadski lovci so zato prepričani, da se medved zavedajo svojega črnega smrčka.

Premožnejši potujejo počasi

Medtem ko hoče Evropec čim hitreje potovati, so v Maroku mnenja, da morajo hitro potovati samo siromaki. Premožnejši Maročani si bo uredil tako, da bo v enem dnevu opravil čim krajšo pot.

KRIŽANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

PRIPOMBA. V gornji križanki je skrita še posebna uganka: polskati je treba v njej deset samostalnikov, ki se dajo opredeliti tudi kot keledarsko-gesavni pojmi (kakor n. pr.: ROZNIK = hrib pri Ljubljani — mesec). Če ugotevite sicer ne bo dosti elajšala ugibanju, bo pa podvojila zadoščenje ob koncu uspehu reševanja.

Pomen besed

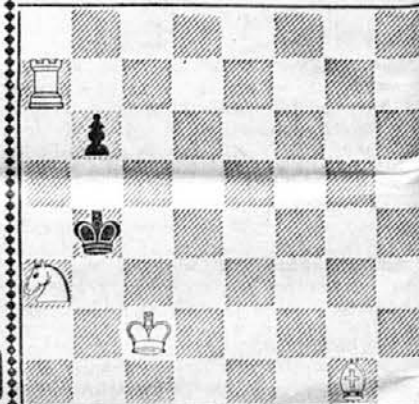
Vodoravno: 1. Računski pojem. Slovenski glasbenik. — 2. Moško krstno ime. Izraz nezadovoljstva. — 3. Nikalnica. Skrčji gotovino. — 4. Slovenski časnik izpred prve svetovne vojne. Oziralni zaimek. — 5. Carovnik. Delo češkega pesnika K. H. Mache. — 6. Medmet bolečine. Slovenski obzornik. — 7. Mlade rastline. Dve črki iz besede »pristava«. — 8. Znamka pisalnega stroja. Izraza domnevo. — 9. Državni poglavar. Defoejev junak.

Navpično: 1. Krajevni prislov. Na nebu. — 2. Stikališče obeh skrajnosti. Zapečati kupčijo. — 3. Medmet. Maročsko pristanišče, ki je zaslovelo leta 1911. — 4. Dve črki iz besede »prstan«. Kačji glas. — 5. Kratica visokošolske izobraženega kmetijskega strokovnjaka. Del hiše. — 6. Moško krstno ime. Veznik. — 7. Oblika svojilnega zamka. Pisemska kratica. — 8. Del voza. Vrtno cvetlice. — 9. Velelnik ljudi, ki mislijo, da ura ni naš gospod. Glasno žalovanje.

ŠAH

Problem št. 278

Sestavil W. Kopfstahl (1898)

Beli: Kc2, Ta7, La1, Sa3 (4).
Crni: Kb4, Pb6 (2).

Mal v lreh potezah

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. inteligenca. — 2. Zalta; lojen. — 3. otec (= oče); lva. — 4. bič; Hal (angleško ljubkovalno ime za Harryja, ki je pomanjševilnica Henrika). — 5. r. k. (= rimsko-katoliški); s. r. (= svojeročno); lu; R. F. (= République Française). — 6. oho; oda. — 7. želod; vohob. — 8. el; La; en; me. — 9. nikar; Kihot. — 10. eter; srne. — 11. car; sal (= sol); »Tan« (car Saltan).
Navpično: 1. izobraženec. — 2. natič, elita. — 3. tleč; ol; ker. — 4. etc. (= itd.); sholar. — 5. La.; brodar. — 6. i; a. — 7. gl. (= glagol); človek. — 8. Eol; Adonis. — 9. njih; A. D. (Anno Domini = v letu Gospodovem); hrt. — 10. cesar; Emona. — 11. analfabeten.

Rešitev problema št. 277

1. Db8-a3, Ka4-b5; 2. Dg3-c3, ...;
3. Dc3-c4 (c5) mal.
1. ... Ka4-b4; 2. Dg3-d3, a5-a4;
3. Lc1-d2 mal.

Odrasli ljudje imajo utrjeno grlo

Odrasel človek čisto je izredno vroče jedi. Tako na primer s slastjo sreba juho, ki ima 70 stopinj, in č 69° vroče zelenjavo in krompir.

Majhni otroci, ki še nimajo utrjenega grla, pa nagnosko odklanjajo jedi, ki imajo več ko 40 stopinj toplote.

Pokopališče za moške — pokopališče za ženske

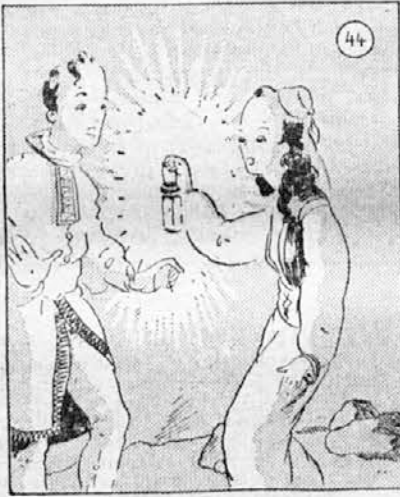
Na otoku Inishmurray, ki leži v donegalskem zalivu severozahodno od irske obale, imajo posebno pokopališče za ženske in posebno za moške. To je edini kraj na vsem božjem svetu, kjer so iz doslej še nepojasnega vzroka vsakemu spolu zgradili svoje pokopališče.

Omar najde Farido

Čudovita pravljica iz »Tisoč in ene noči« | Priredil in narisal Hotimir V. Gorazd

Zdajci je zaslišal rahel šum, zagledal je močan žarek luči in planil je pokonei.

Oslепljen od jarko luči je stekel po stopnicah navzgor in ugledal pred seboj prav zalo in ljubko dekle.

Prijel jo je za roko, in ko je zaslišal njen zvonki glas, je bilo njegovo veselje nepopisno.

Ko je minilo prvo presenečenje, sta sedla, in Omar je izvedel, da ji je ime Farida. Tudi njo so prej nekaj dnevi poročili z nekim plemičem, ki je pa ob povratku s svatbe padel s konja in se ubil. Pokopali so jo z njim vred. Neki pogrebec je pa v grobnici slučajno pozabil svojo leščerbo; tej se bosta morala zahvaliti, če se bosta

splah rešila iz tega strašnega labirinta.

Ko je Farida končala svojo povest, je odpeljala Omarja v neki drug rov in mu pokazala v tla vzdano ploščo, rekoč: »Preje sem jo bila opazila; postala sem pozorna zato, ker je na njej napis v tako čudnih črkah.

Pismo je bilo indijsko. Oma, je z lahkoto čital to pismo. Bral je: »Ko se bosta Omar in Farida na tem mestu srečala, naj trikrat potrkata na ploščo!« Presenečeno sta se spogledala, ubogala sta skrivnostno povelje, in plošča se je jela neslišno premikati.

Dalje prihodnjič

Dama ljubavi

• ROMAN • NAPISAL MARIJ SKALAN •

Oče je bil vedno nasproten njenim službam v pisarnah, vendar je še nekako molčal, dokler je vsakega prvega prinašala domov denar in tako sopolagala do gospodinjstva. Vendar je našla vedela, kako nesrpno čaka, kaj se bo odločila za Slavka Brdnika in se z njim poročila. Ni ji nikoli prikrival svojih nazorov, da je edina dolžnost dorasle hčere, da se čimprej poroči ter tako razbremeni starše za stroške in odgovornost. Mimo tega je bil ves čas neomajno prepričan, da ne bi mogla nikdar in nikjer najti primernejšega moža, kakor je Slavko Brdnik, sin njegovega najboljšega prijatelja, strojevodje Loizeta Brdnika, ki ima v Mostah sicer res majhno in tesno, toda svojo lastno hišo z vrtom, ki bo nekoč poslala Slavkova last. Slavko sam pa je železniški poduradnik, človek v državni službi, kateri bo sledila pokojnina. Ne, Nadin oče ne bi hotel zamajati tega tako zaželjenega zeta za nobenega, še tako imenitnega gospoda.

Dokler je imela Nada službo in je vsakega prvega odšla v red svoj prispevek za gospodinjstvo, je bil oče še nekako, čeprav nerad, pri-

luden. Vendar je trepetala pred trenutkom, ko ji bo oče poslal s svojo jasno zahtevo nož na prsa: »Poroči se z Brdnikom, ali...« Kajli tedaj bo morala prevzeti nase vse posledice svojega sklepa. Stala bo na cesti brez sreče, službe in sploh vsch sredstev. Ko bi vsaj mogla začasno najti kakšno zaposlitev! Vsaj toliko, da bi si kje najela najskromnejšo sobico in enkrat na dan hrano. Potem naj bo kakor kolit koliko jih je, ki žive takol

V mislih na vse to je tavala po mestu, čakala na izid časnikov, hlastno prebirala ponudbe služb in trkala na vsaka vrata, kjer je bilo le kolikaj upanja na uspeh. Pa — zaman. Tudi če je prišla prva tja, kjer so potem oglasila ponujali službo, so ji povedali, da je že oddana. Oglas je bil objavljen torej samo zaradi lepšega. Le pri nekem trgovskem zastopniku bi bila nemara sprejeta, če bi se bila javila tako, kakor je gospod želel.

»Vi bi torej radi k meni v službo?« ji je dejal, ko je stopila v njegovo

»Kaj naj ti dam, sirota, ko sama nimam ničesar!« je vzkliknila Nada. »Morda bom že jutri prav tako brez sreče kakor ti. Toda ne, ti imaš duplo, v katero se moreš zaleči, a kam naj se zatečem jaz?«

Veverica se je speš spušila na vse štiri, ko da je razumela njene besede, in odhitela nazaj v goščo. Nada je zaihela tako močno, da se je morala ustaviti in siloma umiriti. Boječ se je ozrla naokoli, če jo kdo vidi, pa ni bilo nikjer nikogar. Na Tivoli je z večerom legala megla, mrzla in predirljiva. Nado je streslo. Otrla si je solze in si polisnila krzveno čepico niže na čelo. Polem se je vrnila v mestno središče in odšla speš v ulico, v kateri je bila Skobalova pisarna.

Prav nič ni mislila na to, da pojde speš tja in tudi na Skobala ne. Noje so jo samogibno nosile po zadnje dni tako priljubljeni poti. In ko je šla mimo hiše, se je ljudj prav tako samogibno ozrla v nadstropje. Žarnica s sredine ulice ji je žarko razsvetlila obraz, da jo je v od solz pordelih obeh skoraj zaščemelo. Vendar se ji je zazdelo, da je zagledala za sipami v oknu pred razsvetljeno sobo lenjo človeka, ki se je premaknila. Prevzelo jo je občutje veselja in strahu obenem.

pri njem Mara? Saj Mara ni taka, da bi mogla biti nanj jezna zaradi tistega večera, ko jo je prezrl in ga vsega posvečil njej. Vse to bi bilo čisto naravno. Zakaj pa tudi ne? Ona sama ga je odbila. Nič takega mu ni rekla, da bi mogel misliti na to, da bo kdaj njegova. Čemu bi potem še mislil nanjo, čemu bi tekal za njo in jo klical.

»Da, tako je!« si je dejala. »Vse drugo je neumnost. Kako bebašla sem!«

Prav tisti trenutek se ji je zazdelo, da je nekdo daleč za njo zaklkal njeno ime. Ali je res, ali se ji je le zazdelo? Nemara je rodila tisti glas samo njena želja? Ali naj se ozre? Kako neumno bi bilo ozirati se, ko pa je čisto golovo, da je nihče ne zasleduje in nihče ne kliče. Ne, ne bo se ozrla.

»Gospodična Nada!« Spreletel jo je nemiren trepet. Pač, kliče jo. Zdaj se ne more več moliti. Nekdo jo kliče po imenu. Njo, katero drugo Nado pa naj bi klical tu? In on je, nihče drugi. Vendar se je še vedno borila z oklevanjem, ali naj se ustavi in ozre ali ne. Ustavila se je in ozrla šele ko je že speš razločno zaslišala klic:

»Gospodična Nada!« Klic je prihajal zdaj že čisto iz bližine in tudi glas je bil nedvomno Skobalov. Samo on ima tako zvonek in mehak, skoraj božajoč glas.

»Videla ga je, kako se ji med ljudmi približuje z naglimi, prožnimi koraki,

se morava pogovoriti. Kdaj boš prišla?«

»Kam?« je vprašala nezaupljivo.

»V pisarno.«

»Ne, v pisarno ne pridem. Lahko bi me kdo videl. Ne maram nepotrebnega govorjenja.«

»Potem povej sama, kje se lahko snideval Najrajši bi te našel jutri zvečer takoj po osemnajsti uri, ko grem iz pisarne. Če nočeš k meni, me počakaj spodaj na ulici. Morda na oglu?«

»Da, jutri je oče zvečer v službi. Bom prišla,« je obljubila.

»Ampak zagotovo?«

»Čisto zagotovo.«

»Kje pa hočeš vstopiti v tramvaj?«

»Takoju tu; na prvem postajališču.«

»Pa stopiva tja!«

Stopil je na njeno levico in jo spremlil do postajališča. Toda prav tedaj je že privozil njen voz in naglo sta se poslovila. Nada prej sploh ni imela namena peljati se s cestno železnico. Rekla je Skobalu to samo tako, da bi opravičila svojo poť po ulici njegove pisarne in da bi mu čimprej pobegnila. Ko je pa bila v vozu, ji je bilo žal, da se je tako naglo poslovila od njega. Na vse zadnje bi bila morda celo žvegala ostati z njim ves večer, četudi ni lagala, ko mu je dejala da je oče doma. Kadar je pa bil oče zvečer doma, ni nikoli izostajala pred ogle. Vedela je našanko, da bi jo spraševal za vsak korak kakor preiskovalni sodnik. Samo če bi rekla da je bila s Slavkom Brdnikom, bi uhitnil in zadovoljno pokimal.

»Torej jutri zvečer!« si je dejala ko je stala v vozu, držeč se z desnico za usnjeni pas na stropu in z levo mimo sopolnikov v nočno vrvmce pod cestnimi žarnicami. »Jutri zvečer! Kaj neki hoče govoriti z menoj? In čimprej in pošteno.«

Pričela je napeto premišljevat, o čem bi utegnil Dušan Skobal govoriti z njo? O ljubezni? Saj mora vendar vedeti, da noče postati ena izmed števil v njegovi zbirki ljubic. Ne, tudi v sedanjem položaju ne! Al pa ji bo ponudil zakon? Smešno

VAN KAIT Medicinalni zobni prašek

pravljen potrpeti in počakali na to poroko. Toda zdaj? Že takoj, ko je izvedel, da bo znova brez posla, ji je dejal:

»Ce bi me bila poslušala, vsega tega ne bi bilo. Mislim, da boš zdaj vedela, kaj ti je treba storiti? Če nočeš kakor jaz hočem, sva končala.«

Samo to je rekel in nič več, pa je Nada le predobro razumela, kaj je še hotel dosloviti: »Ali se poročiš z Brdnikom, ali pa nisi več moja hči in mi ne hodi dalje pred oči! Redil te ne bom!«

Nada se je te poroke od vsega začelka branila, vendar sprva brez pravega, globljega vzroka. Ni se ji preprosto še hotelo v zakonski jarem, ko je ni k Brdniku vleklo nobeno hrepenenje. Pozneje, ko je v svojih službah in z njihovim posredovanjem prihajala v stike z drugačnim svetom, kakor je bil očelov in Brdnikov, ko je pričela spoznavati ljudi z različnejših strani in ko je spoznala, da obstajajo tudi še druge stvari razen ozkih domačih vsakdanjosti, je pričela čutili v sebi celo že zavesten odpor proti tej poroki. Vsak dan bolj je spoznavala duševno in duhovno omejenost svojega »ženina«, obenem pa ugotavljala, da je sama dosti bolj inteligentna; celo bolj od večine svojih tovarišic po pisarnah. To spoznanje se je nazadnje stopnjevalo do prepričanja, da bi jo bilo sram imeti tako omejenega moža, katerega bi sama v vsem prekašala.

Poslej se je družila z njim samo kolikor se je nujno morala. Zaradi ljubega domačega miru. Vendar bi se bila v sedanjem zares obupnem položaju nemara le vdala, da ji ni tako nepričakovano stopil na pot Dušan Skobal. Nada je bila zbegana in vsa v sebi razklana. Ni si še mogla razjasniti, kaj je prav za prav to, kar jo vleče k Skobalu. Niti tega še ni vedela, ali je njeno čustvovanje začel tek resnične ljubezni, ki je dotlej sploh še ni poznala. Eno pa je kljub temu vedela vsak trenutek jasneje, da se zdaj z Brdnikom ne more in noče poročiti, pa če jo oče zaradi tega tudi vrže na cesto. Rajši pogine za plotom, ko da bi prodala svojo prošlost za to, da bi bila telesno preskrbljena. Da, rajši se celo zavže, popolnoma zavže.

Ta sklep je bil zdaj v njej neomajno

VAN KAIT ZOBNA PASTA

pisarno in povedala, da je brala njegov oglas v časnikih. »Tako?« Ogle dal si jo je najprej od noge do glave, jo izpraševal vse mogoče in nemogoče čisto zasebne stvari, celo to, če ima ljubčka, in nazadnje rekel: »Oprostite, da zdaj nimam časa za daljši razgovor. Opraviiti moram važen posel in potem pričakujem obisk trgovskega prijatelja.«

»Ali naj se oglasim nemara popoldne?« je vprašala Nada.

»Popoldne?« je pomislil gospod. »Ne, tudi popoldne ne bom imel časa. Veste kaj, pridite zvečer ob osmih v goslinjo »Pri bodečem jezcu«. Takrat bova imela oba dovolj časa za razgovore.«

»Prosim!« je dejala Nada vsa zardela, se poklonila in odšla. Se preden je odšla, ji je pa krepko stisnil roko in jo potrepil po licu.

Zvečer Nada ni šla k »Bodečemu jezcu«. Vedela je, kakšno uradnico potrebuje gospod. Tako daleč še ni, a tudi če bi bila še deli, bi tako službo odklonila. Če ne bi bilo prav nobenega drugega izhoda in bi se morala prodajati, bi se za drugačnjo ceno in v drugačnih okoliščinah. Sicer pa — ali ni za skrajni primer tam nekje za Gradom tudi še Gruberjev prekop? Nado je za trenutek obšla resna misel nanj.

»Kako nesmiselno je vse moje življenje!« si je dejala. »Moja otroška leta so bila brez sonca. Leta šole je izpolnjevalo učenje in garanje doma. Potem je prišla služba s tistimi revnimi in sramotnimi beliči, skrbmi in siromaštvom. Pa ko bi mi bila ostala vsaj prostost! Še to so mi vzeli. Dotisnili so predme Slavka Brdnika in rekli: »To je tvoj zaročenec! Samo z njim smeš iz hiše!« Zdaj pa se končuje celo to. Samo cesta je še pred menoj.«

Nadine oči so zalile solze. Obupana, trudna in prestražena je odftavala v Tivoli. Šla je skozi Tičistan. S smreke je prišla k njej veverica, sedla in dvignila prednji nožici kvišku, ko da jo prosi miloščine.

VAN KAIT KREMA ZA BRITJE

»Kaj, če je on in me je opazil?« si je dejala v mislih. »Ne, ne sme vedeti da hodim tod mimo! Kaj me je sploh speš privleklo sem? Saj vendar nisem mislila...«

Okrenila se je naglo in pričela hiteti dalje po ulici, da bi se čimprej oddaljila. Vendar je imela občutek ko da beži pred tistim, česar si želi. Zakaj potem beži? Ali ni nemara vse to skupaj sploh otročje? Saj odrasli ljudje vendar ne počenjajo takih norčij.

»Da, zares,« je vzkliknila skoraj na glas, »tako se obnašam kakor goska. Moralo bi me biti sram.«

Nehala je bežati. Stopala je dalje lagodno, ko da je na sprehodu.

»Kaj pa je potem, tudi če me je res videl? Nič. Ali se ne bi smela ozreti v njegova okna?«

Potem ji je šinilo v misel, da bo nemara prišel za njo, če jo je opazil. Za trenutek si je vroče zaželela, da bi prišel, čeprav ni vedela, kaj naj bi mu v tem primeru rekla in kaj naj bi počela. Hip nato je pa bila že prepričana, da je njena misel neumnost. Čemu naj bi prihajal za njo? Toliko se pač ne zanima zanjo. Morda je celo že sploh pozabil na tisti večer pred nekaj dnevi. Kaj pa je bilo vse skupaj takega, da bi se moral vsem spominjati nanj? Preživel ga je skupaj z nekim nepomembnim dekletom, z revno, brezposelno tipkario. Pil je z njo in govoril, ponudil ji bratovščino in jo spremlil do doma. Koliko takih poznanstev je že sklenil. Nemara tudi že po tistem večeru.

Misel na to jo je znova hudo vznemirila. Prevzel jo je podzavesten strah, da je nemara res med tem časom, kar se nista videla, spoznal že speš katero drugo in so njegove misli posvečene njej. Morda je tista nova znanka celo zdaj pri njem v njegovi pisarni? Morda jo prav ta trenutek objema in poljublja? Ali pa je speš

VAN KAIT CHAMPOO

Srce ji je pričelo burneje utripati. Silo ga je mirila!

»Pozdravljena!« ji je zaklkal še preden jo je čisto dosegel. »Skoraj bi mi bila pobegnila.«

»Kako ste me pa zagledali?« ga je vprašala, ko da ne ve, in mu ponudila roko.

»Prosim te, ne vikaj mel. Pila sva bratovščino in to velja. Moral bi biti užajen.«

Povesila je glavo in rekla:

»Tako težko mi je reči ti ti.«

»Vidiš, da greš!« je vzkliknil in se zasmejal. »Videl sem te skozi okno, ko si šla mimo naše pisarne. Ali me ti nisi opazila pri oknu? Pomahal sem ti, da počakaj, pa si zdrvela dalje ko da ti gori pod petami.«

»Prav nič se ne zavedam, da bi se bila ozrla,« je lagala Nada. »Ce sem se, sem storila to kar tako, po naključju, zato te tudi nisem mogla videti. Sicer pa, kako naj bi vedela, da stojiš pri oknu prav ti?«

»Kam greš?« jo je prekinil v besedičenju.

»Na tramvaj in domov,« mu je odgovorila.

»Dusti tol! Ostani v mestu! Stopila bova kam na večerjo. Ali ti ni Mara sporočila, da se oglasi pri meni? Govoriti moram s teboj čimprej in pošteno.«

»Ne, Mara mi ni nič sporočila. Sploh je nisem več videla od tistega večera,« je povedala Nada. »S teboj pa danes res ne morem. Oče je doma in saj veste, kako bi bilo, če bi se vrnila prepozno.«

»Potem moraš na vsak način k meni jutri. Tu na cesti zdaj ne moreva razpravljati o stvarih, o katerih

EVO PRALNI PRAŠEK

Take stvari se še v pravljicah več ne dogajajo. Ali pa bi ga vzela, če bi zares hotel?

Nada je pričela znova razmišlat in si je nazadnje rekla:

»Vzela bi ga! Torej ga ljubim?«

To je bilo speš novo vprašanje, k je terjalo globlje razmišljanje. Odgovorila si je nani po sluhji:

»Na vse zadnje bo to nemara res ljubezen.«

Toda takoj nato se je domislila, da je Skobal nemara poizvedoval o njej in izvedel za njen sedanj položaj. To jo je speš vznemirilo. Prevzemala jo je skoraj groza pred tem, da bi vedel da je brez posla, da jo oče sil poročiti se z Brdnikom in da bo nemara že jutri na cesti brez sreče in sredstev.

»Ne, tega Skobal ne sme vedeti,« si je dejala. »Ce bi vedela, da ve, jutri sploh ne bi šla na sestanek. Kaj pa, če bi mi ponudil pomoč? Kakšno? Vzdrževalno? Ha-ha-ha...«

Njen smeh ni bil izraz šale, marveč boleče bridkosti.

»Bila naj bi torej plačana ljubica. Ljubica po poklicu.«

Srce jo je zaboletlo.

»Torej v vsakem primeru plačana ljubica, če se poročim z Brdnikom ali če se vdinam Skobalu.«

(Dalje v prihodnosti)

H*U*M*O*R

Otroška
»Dedek, ali si bil ti tudi v Noetovi barki?«
»Ne, srček moj.«
»Kako pa da potem nisi utonil?«

Zakonska idila
Žena s palico v roki: »Takoju pridi izpod mize!«
Mož: »Še na misel mi ne pride. Pokazal ti bom, kdo je gospodar v hiši.«

Ubogi šef
»Kaj, sam pišeš na stroj? Kje imaš pa tajučko?«
»Poročila se je.«
»S kom?«
»Z menoj.«

V tramvaju
Gospod Kodrač vljudno vstane in ponudi dvema damama prostor z besedami:
»Dovoljta, dragi dami, da ponudim starejši izmed vaju prostor.«

Zakonska
Žena: »Kam pa tako pozno, Janko?«
Mož: »Še ne vem.«
Žena: »Kar mirno mi povej, saj ti tako ne verjamem.«

Narobe jo je razumela
Melka: »Pomislil, koliko mož bo nesrečnih, ko se bom poročila.«
Ančka: »Za božjo voljo, saj boš vendar vzela enega samega moža.«

Prijatelj dobre kapljice
»Poglej, Janez,« pokliče gospa Močnikova svojega moža, »naš Tinec že sam teka po kuhinji.«
»Saj res,« se razveseli mož, »pošlji ga no po pol litra vina.«

Pohvala
»Ali je vaš mož kot zdravnik zelo priljubljen?«
»Da, njegovi pacienti gredo zanj celo v smrt.«

Velika izbira
Kupec: »Rad bi pripomoček za rast las.«
Trgovka: »Kakšne barve lase bi pa radi imeli?«

Moderno
»Moja hči je stara šele osemnajst let, pa je že zaročena.«
»Prava reč! Moja jih ima komaj sedemnaest, pa je že ločena.«

Ljubeznost
»Ta žvek je idiot.«
»Ne bodi hudoben, saj so idioli prav tako ljudje kakor ti.«

Velike zmožnosti
»Zakaj si pa odpustil svojega knjigovodjo?«
»Ker ni prav nič znal, a je bil vsega zmožen.«

V 24 URAH
barva, pisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapustnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH LJUBLJANA

Inteligenea
Gospod Plankar pride v trgovino z električnimi potrebščinami in zahteva dve žar lci.
»Za 25 ali za 40 voltov?« vpraša prodajalec.
»Hm,« zamrmra v zadregi gospod Plankar, »ali mi ne bi rajši povedali, koliko to zneso v litrah?«

Skotska
»Ze ves teden me strašno zob boli. Še znorel bom od bolečin.«
»Zakaj pa ne greste k zobozdravniku?«
»Ker bo moj sin čez dva meseca doštudiral in postal zobozdravnik.«

Usmiljenje
Paznik kazniencu: »Vaš, žena se mi res smili.«
Kaznjeneec: »Katera? Saj veste, da sedim zaradi mnogoženstva.«

Pijančeva logika
»No, Janez, kako si pa večeraj prišel iz gostilne domov?«
»Vse je šlo po sreči, samo doma na stopnicah mi je nekdo na roko stopil. Ta je moral biti pošteno okajen.«

Copata
»Jože, zakaj si pa svojemu psu čuvaju postavil tako veliko hišo?«
»Vesih pridem pozno domov, pa mi žena noče odpreti. Tedaj lahko prespim pri Tarzanu.«

Profesorska
»Minka, nič več nisem zadovoljen z vami. Sobe mi nikdar ve v redu ne pospravite. Poiščite si drugje službo.«
»Ne kvasi! Neumnosti, Janez, saj sva se vendar poročila.«

V parterju je dražje
Skot sedi s svojim osemletnim sinom v gledališču, in sicer na galeriji. V odmoru si ogledujeta gornje prostore gledališča in prideta tudi na balk... Sin se radovedno obesi čez naslanjajo, da bi pogledal v parter. Tedaj ga oče prime za ovratnik in razburjeno vzklikne:
»Za božjo voljo, Fred, da mi ne padeš v parter! Tam spodaj je dražje.«

Pri modistki
Stranka: »Rada bi klobuček po naj-novejši modi.«
Modistka: »Prosim, izvolite sestri.«
Stranka: »A nimam dosti časa.«
Modistka: »Samo trenutek, gospa, moda se namreč pravkar menja.«

Natančen pregled
Zdravnik pacientu, ki stoji pred rentgensko ploščo: »Preveč želodčne kisline imate, jetra so bolna in/vaša ura za deset minut prehitava.«

Na sodišču
Sodnik: »Zakaj niste najdeni denar nite takoj oddali na policijo?«
Obtoženeec: »Našel sem jo zvečer, p je že bilo prepozno, da bi hodil na policijo.«
Sodnik: »Kaj pa drugo jutro?«
Obtoženeec: »Je bila že prazna.«

13 TOČK V LJUDNOSTI

ALI

KAJ ŽELI MOŠKI OD VLJUDNE ŽENSKE

Najprej naj pripomnimo, da moški od ženske ne pričakujejo toliko ljubezni kakor ljubeznivosti in vljudnosti. V tem je bistvena razlika med moškimi in žensko. Ženska povsod in vselej zahteva ljubezni, tudi tam, kjer je ni in kjer je ne more biti. Moški se pa po navadi zaveda, da je ljubeznivost, iskrena in pristrana, večja in boljša od ljubezni. Kaj si torej želi moški od ženske, da jo lahko spoštuje in ceni? Poslušajmo:

1. Ne puščajte nas na sestankih čakati več kot četrt ure...
2. In če enkrat slučajno točno pridele, nam nikar sredi ceste ne naredite 'prizorčka', ker smo pet minut zamudili.
3. Ne bodite zbadljivci! Zbadljiv je lahko kvečjemu moški, pri ženskah je pa zbadljivost neznanost.
4. Ne govorite nam: »Vi, moški...«, zakaj vsak moški ima rad, če ga ženska gleda kot osebnost in ne kot ovco sredi črede. (Moški namreč niso tako vzajemni kakor ženske, ker so individualisti.)
5. Nikar venomer ne udrihajte čez naše prejšnje 'ljubezni'. Pomislite, da je tudi vas kdo prej rad pogledal — čeprav je bilo to morda še v šudentskih letih — in da vam gotovo ne bi bilo všeč, če bi vas pri nem neka druga ženska obirala.
6. Če bi bili radi sami z vami, ne pripeljte s seboj prijateljice. In kadar bi radi bili doma, nas ne silite v kavarno. Pustite nas spati, če bi radi spali, in dajte nam igrati, kadar smo lačni!
7. Če se v kinu nežno dotihopamo do vaše ročice, nas ne odriavajte s takšno silo, da vsi okrog slišijo. In če se pozabimo dotihopati do cene ročice — najbrže je film tako napet — nam pozneje nikar besno ne očitajte, da vas zanemarjamo.

8. Če vas je naše drobno darilce razočaralo, nam tega ne kažite tako opriljivo, temveč rajši darilce na skrivaj zamenjajte v trgovini.

9. Kadar sedimo s prijatelji za mizo, nas nikar pred njimi ne obirajte do kosti in nas ne analizirajte vprično njih.

10. Vendar nas pa pred njimi tudi ne povzdiguje v nebo. To je nam moškimi prav tako nerodno, kakor če pripovedujete svojim znakom, da imamo rajši nočne sraice kakor pižame.

11. Nikar ne gletajte tako ljubeznivo promenadnih gospodkov, liših nepomembnih in polizanih mladičev, ki se ne znajo ponašati z drugim kakor s podloženimi rameni in dolgimi jopiči. Pustite nas živeti v veri, da cenite naš značaj, morda tudi naš talent in uspeh, in to celo tedaj, če smrdne zunanosti. In če nas narava ni obdarila z lepoto, nam ne zahtevajte venomer, da ne gledate na zunanost; takšno zahtevanje je nelakno. Pustite nas rajši v veri, da smo prikupni, in če nismo lepi, da smo zanimivi.

12. Ne govorite venomer o denariju in ne očitajte nam, kako lepe oblike imajo druge ženske in koliko denarja so potrošile zanje. Moški radi da imajo, vendar nas boli, če opazimo, da pričakujete od nas denar. Dajte, da vas obdarimo in ne plačujemo!

13. Če nas pa že ne ljubite, bodite vendar ljubeznive z nami. Ne bodite osorne in redkobesedne, če vam ni do nas. Ne ravnajte slabo z nami, če vam ni do naše naklonjenosti. Smehljajte se! Dovolite nam utvaro, da bi se vam utegnili vseeno kdaj vihofapiti v srce, čeprav se zavedate, da nas nikoli ne bi mogli ljubiti. In če nas res, prav zares ne ljubite, dovolite, da vas mi ljubimo. Bodite nam sestri, če nam ne morete biti žene. In kadar nas žalite, ne pričakujte, da vas bomo mi odpuščanja prosili... (u)

(Ti trije moški so dobri izteci za družinski tednik in niso bili še objavljeni.)

Če še nismo oblekle zimskih plaščev — morda imamo tople jesenske plašče ali kosline — je zdaj prišel čas, da mislimo nanje. Naša slika nam kaže nekaj modernih zimskih plaščev, ki niso samo lepi, temveč tudi topli. Prvi model nosi siv zimski plašč, krojen zelo ohlapno. Okrog vratu ima majhno rjavo krzno. Tak plašč je gorak posebno, če oblečemo spodaj koslin ali voleno jopico. — Vilkm ženskam se lepo poda plašč, ki ga vidimo na drugem modelu. Je temnozeleno barve in ima rjave krznenne žepce. Zapevna se visoko ob vratu. — Pripraven je tudi tretji, ohlapni svetlorjavni plašč, pošil po celem prednjem delu života in na rokavih z nizkim krznom ali plišom.

vzgoje čist, zato bo treba mnogo potrpljenja. Šestkrat in še večkrat dnevno smo ga držale nad posodico zamaž, sedmič se je posrečilo. In zopet dneve in dneve brez uspeha — mnogo potrpljenja porabi pri tem mali. Polagoma bo pričel dojenček razumevati, samo pogled na posodico in znani zlogi ga bodo spomnili na njegov opravček. Nespametno so telesne kazni pred koncem prvga leta, dojenček ne razume, zakaj je kaznovan. Istotako nespametno in celo zdravju škodljivo je dolgotrajno sedenje na posodici, na katero ga nekateri matere navežejo kar za celo uro, pa še dalje: »Češ, sedel boš, dokler ne napraviš!« Dete sedi na posodici, igra se z ropotalico in sploh pozabi, čemu sedi! — Ko ga začne boleli v sednici, se bo skušal rešiti posodice, a ne more, ker je privezan, ali ker ga mati s silo drži na posodi. Tako bo dele posodice zasovražilo in že samo pri pogledu bo pričelo kričati in se braniti. Z napačno vzgojo smo dosegli ravno nasprotno: otrok nam bo močil še dolgo.

Ko bo dojenček sigurno sedel prosto, ga smemo šele posaditi na posodico, a ne več kot za 1/2-1 min. Pri tem mu ne damo nobene igračke, ampak ga z znanimi zlogi: a-a-a-a-a-a opominjamo, čemu sedi. Iz istega razloga so neprimerni udobni stolčki, na čigar sedež je pritrjena posodica. Otrok ne loči ta stolček od navadnega stola, izpraznjevanje se sicer res vrši v posodo, a popolnoma podzavedano. Tudi tak se dojenček ne bo privzočil čistoti.

Sprva moramo posaditi dojenčka, če je buden, vsako uro, oziroma takoj, ko se zbudi. Iz spanja dojenčka ne kličemo k tem opravkom, ker postane sicer vsled motenja spanca nerazumno. Ko je starejši, lahko razlegnemo čas polagoma na 2-3 ure, ker se je kapaciteta mehura vsled razširjevanja povečala. Dolgo časa mora mati sama dajati dojenčka na posodico. Šele z 12-14. meseci se prične dele samo oqlašati in prositi za posodico

z znanimi zlogi: a-a-a-a-a. Tako podnevno. Ponoči se normalno dojenček sam odvadi močenja postelje, eni prav zgodaj z 10. meseci, drugi zopet pozneje. Najkasneje mora biti dele z 20.-22. meseci tudi ponoči suho. Pri tej vzgoji mora biti mati zelo potrpežljiva, ne sme takoj skipeh v jezi in udariti, če so hlačke mokre. Mokre hlačke niso nobena nesreča, s prijaznim prigovoranjem se doseže mnogo več kot zarda. To bi bil pravilen potek vzgoje k čistoti.

Mnogokrat pa stvar ne gre tako, kakor bi si me želele. Včasih je temu kriva nerazumna mati, ki ne vztraja v potrpljenju in zahteva v svoji ambiciji od svojega dojenčka vse preveč. Nasproje od teh mater so matere, ki se jim dojenček vse preveč smili. »Kaj ga bom mučila s posodico revčka, saj lahko operem, ga bom že pozneje privadila.« Zopet druge matere so brezbrizne, ne ljubi se jim in ne vzamejo si časa za vzgojo dojenčka, in dele ostane zanemarjeno. Mnogo manj pogosto leži vzrok, da se dele ne privadi k čistoti, v detetu samem. Tu igra predvsem duševna nezavestnost veliko vlogo. Nekateri otroci se preveč zamislijo v svojo igro, drugi so trmasti, tretji brezbrizni itd. Celo vrsto napak, deloma privzgojenih, deloma prirojenih bi lahko ob tej priliki našlela. To je seveda stvar vzgoje in skrbnega opazovanja. Pri otrokih — trdovratnih močilcih po 1 letu — bi svetlovala materam sledeč poskus: Tri dni si mora mati vzeti čas samo za dele. Sobo močno zakurimo, da je zelo topla. V termosklenico pripravimo 1 liter otrokove najljubše pijače: sladek čaj, malinovo, limonado ali kaj drugega. Otroku oblečemo samo copatke in srajčko brez hlačk, da bo dobro vidno za dele in mater, kdaj prične dele puščati vodo. Otroku dajemo v kratkih presledkih na 1 uro pih precej pripravljene tekočine. S tekočino ne štedimo, dele naj veliko pije, da bo dosti »učne snovi«. Posodico pripravimo na običajno mesto. Ko vidimo,

da je dele pričelo puščati vodo, ga hitro nesemo na posodico. Ko napravi oslanek v posodo, ga pohvalimo. Lužico obrisemo in krpico ožmemo v posodo. Čez pol ure nesemo dele zopet nad posodico in ga držimo nad njo govoreč pri tem iste zloge: a-a-a-a-a. Če bomo pazili, »ujamemo« vedno o pravem času. Otroku pokazemo vodo v posodici, ga pohvalimo in nagradimo s kako malenkostjo (škaflico, leseno kocko etc.). Če napravi prvič lužico na fla, mu damo lahke udarce po stegenku in vpričo nje ga ožmemo krpico v posodico, govoreč, da to spada v posodico in ne na fla. Otrok lo vidi in ker je mnogo »učne snovi«, si to zapomni in prične razumevati, čemu je posodica. Drugi dan ravnamo istotako. Tretji dan oblečemo delelu hlačke in zmanjšamo količino pihne količine. Četrti dan je navadno že dele čisto. Če »začuti melhurček«, postane nemirno, teče k materi, ki ga mora dobro opazovati in takoj razumeti. Par tednov pozneje se bo dele samo oqlašilo: »a-a-a-a-a-a«.

Težja je pričitev čistote ponoči. Navadno postane dele samo od sebe čisto okoli 14.-20. meseca. Zato z vzgojo k nočni čistoti počakamo do konca 2. leta. Če se dele moči ponoči tudi po tej dobi, pričnemo z vzgojo. Najprej zmanjšamo količino tekočine pri večernem obroku. Nobena mleka, kave, kompota. Večerja mora biti suha: polenta, rezanci, pražene, omlete, riževa kaša. Tudi sadja mu ne dajemo zvečer, ampak po kosilu, ker sadje vsebuje veliko vode. Že samo na ta ukrep preneha mnogo otrok močili posteljo. Če to ne pomaga, ga zbudimo enkrat ponoči, navadno 2-3 ure po začetku spanca. V splošnem pa močenje postelje prvi dve leti ne vzamemo prestrogo. Drugo je, če je bil otrok že čist in je ponovno pričel močili posteljo. S takim otrokom moramo k zdravniku, ker je temu krivo obolenje.

Iz teh kratkih poročil boste, drage matere, uvidele, da je zgodnja telesna čistota dojenčka predvsem zasluža spretno in razumne matere, v veliko manjši meri »pridnega« dojenčka. O pravih močilcih postelje vam poročam prihodnje.

Dr. Tavčar-Konvalinka

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

labolčni zavitek

Napravi testo iz 3/4 kg enofne moke, 1 jedilne žlice olja, 1 vanilijevca sladkorja, 1 noževce konice jedilne sode, malo soli in toliko mrzle vode, da dobiš srednjemehko testo, ki naj počiva 1/2 ure. Testo razvaljaj in razveci, namaži z marmelado, potresi z nastripanimi jabolki na rezine, cimetom, 1 vanilijevim sladkorjem in eno žlico sladkorja; zvit ga, dai v namažan pekač in speci.

Zavitek je prav tako dober kakor predvojni. Drača

»Matevž«

Skuhaj posebej fižol in posebej krompir in oboje zmeečaj. Daj v lonec malo tople vode, stresi v to krompir in fižol in mešaj, da nastane pire. Dodaj popra, soli in na maščobi zarumenel čebule. Serviraj kot samostojno jed s solato ali pa k omaki. S. V.

Zelo okusno zelje

Zreži sveže zelje na široke rezance, popari in odcedi. V kizoco dai maščobe, precej čebule, nekoliko listov zelene in zeleneča petršilja in nekaj časa praži, dodaj odcedeno zelje in praži do mehkega. Zdaj dodaj še Slamicev »zelenjavni cmok« in 1 do 2 Maggyvievi kocki, pomokaj, zalij in kuhaj še 20 minut. K temu serviraj krompir ali žgance. P. K.

Perutninska kri

Kri je zdrava, zlasti za slabokrvne ljudi, ker vsebuje dosti beljakovin in železnih soli, zato je škoda, če jo zavrzemo, kadar koljemo perutnino. Kri, ki jo pri klanju vlovimo v posodo in zakrknemo, zremo na drobne koščke in opravimo na maščobi, na kateri smo prej zarumenili nekoliko sesekljane čebule. Oprazeno kri osolimo in opopramo in ponudimo s kruhom. Lahko jo pa tudi zakuhamo na uhu. P. A.

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, poštni predal 253.

Kako vzgajam svojega miljenčka k snagi

Pri vzgoji dojenčka je zelo važna skrb matere, navadili svojega miljenčka kar močogoče zgodaj na čistočo. Ena ima srečo, s 7.-8. meseci, da še preje, se ji posreči obdržati tekoma dneva hlačke svojega malčka suhe in po 10. mesecu tudi že poseljavce. Druga mati ima v tem velike težave. Dele je staro 2-3 leta in še več in vendar se še vedno moči, ne samo podnevi, ampak tudi ponoči. Oqlimo si potek normalne vzgoje k čistoti pri zdravem dojenčku. Pri novorojenčku in mladem dojenčku se vrši izpraznjevanje mehura reflektorno, to je podzavedno, brez lasne volje. Ko je mehur do gotove mere napolnjen, se odpre mišica zapornica in

voda se izprazni. Polagoma, z vzgojo, dobi dojenček mišico zapornico v oblast, otrok se zave, da je mehur poln in do gotove meje lahko vodo zdrži za par sekund, dokler ga ne nese mati na posodico.

Kako in kdaj naj se prične z vzgojo dojenca na čistočo? Pri zdravem dojenču pričnemo lahko že prav zgodaj — okoli 4.-5. meseca: čas izberemo po razvoju dojenca in sicer takrat, ko drži glavo dobro pokonci in se mu je že tudi hrčičena nekoliko utrdila. Dojenčka, ki mu še glavica pada naprej ali nazaj, ne smemo dajati na posodico, ker škodujemo telesnemu razvoju. Za vzgojo čistote je važno, da ima dele vedno isto posodico, ki mora biti iz hijeničnih razlogov seveda samo njegova last in da ta posodica stoji vedno v isti sobi na istem kraju. Sprva ni potreba, da dojenček sedi na posodici. Sedence na posodi za dojenčka ni udobno, večkrat je posoda mrzla, lišči ga rob, sedenje, zlasti če traja dolgo časa, ga utruja. Polagoma zasovražijo dojenček posodo in se spusti v jok samo, da jo zagleda. V sirahu pred njo se napravi trdeča in ga ni močogoče posaditi zlepa na posodo. Skrbno bomo pazile, da do te nesimpatije pri dojenčku sploh ne pride. Sprva zadostuje, da ga pred vsako hranilnico takoj, ko se zbudi, dvignemo, nesemo k posodici, primemo za stegenčka, naslonimo s hrbtom na nas in držimo nad posodico, govoreč pri tem vedno ene in iste zloge: A-a-a-a-a-a-a-a, ali: lu-lu-lu-lu-lu-lu ali kak drug zlog. Zlogov in kraja posodice ne smemo menjavati, ker je to za uspeh zelo važno. Sprva dojenček ne bo micerar razumel, in če napravi v posodico, se mu je to pač posrečilo. Ob taki priliki mu pokazemo v posodico in ga pohvalimo. Za prijazne besede ima dojenček že zgodaj razvito razumevanje. Seveda ne moremo zahtevati od dojenčka, da bo že po treh dneh

Zakonski slovar, kakršen ne bi smel biti

Po besedah, po kratkih stavkih, na videz nepomembnih in neznatnih, skratka po govornem hitro lahko uganesh, kako dolgo sta zakonca poročena in kako se razumeta. O. ni potrebno, da bi se prepirala in si lučala v obraz žaljive pogosto je molk dovolj, da sklepaš, ali je zakon srečen ali ne. Nekateri zakoni pa niso ne srečni ne nesrečni, temveč so kakor

mlačna juha: čeprav bi rajši imel toplo, jo vendarle poišče. Ogledimo si, kakšna je govorica v takšnem zakonu, in sklenimo, da naš zakonski slovar ne bo takšen.

mlačna juha: čeprav bi rajši imel toplo, jo vendarle poišče. Ogledimo si, kakšna je govorica v takšnem zakonu, in sklenimo, da naš zakonski slovar ne bo takšen.

	Ko sta še zaročena:	Ko sta prvo leto poročena:	Dve leti pozneje:	Štiri leta pozneje:	Deset let pozneje:
Kako mu ona pravi:	Moi najljubši,	Ljubi moj.	Ljubi.	Tone.	Tone (in kadar je slabe volje, sploh ne govori z njim.)
Če je zamudila sestanek:	Če bi te še dolgo čakal, bi umrl.	Smešno, toda jaz sem vselej prvi.	Ni, aš čuta za čas, ljuba moja.	Neverjetno, vselej zamudiš!	Je ne čaka.
Če on ne ié:	Tako sem žalostna, ker ne ié!	Tudi jaz nisem več lačna, ljubi.	Zbolel boš!	Menda ti vendar ja z ne kvarim teka?	Jé, ne da bi ga pogledala.
Če on preveé ié:	Kako imenitno te je videti, ljubi!	Sreča te dela lačnega.	Zredil se boš!	Še nisem videla človeka, ki bi imel tak tek kot ti.	Požrešen si!
Če ima novo samoveznicó:	Kakšen okus imaš!	Kupila sem ti samoveznicó, ki si jo večraj obudoval.	Smešno, da imaš same pikčaste samoveznice.	Najbrže nisi zardati mene kupil novo samoveznico.	O, novo samoveznico si imel? Ne spominjam se.
Če mora na sejo:	Ali boš mislila name?	Kako bom žalostna, ko te ne bo!	Ne vračaj se pozno!	Razumem, seja je seja!	Na svidenje jutri zjutraj!
Če mora žena k šivilji:	Sovražim to šiviljo, ki te jemlje meni!	(Spremi ženo k šivilji.)	Glej, da bo obleka nekoliko daljša, se ti bolje poda.	Oh, saj veš, šivilje, obleke..	Spet nova obleka! Kdo bo pa plačeval?
Če on pove dovtip:	(Obduovalno se smeji.)	Kako »heho!«, povedali ga moram mami!	Kdo ti ga je pa povedal?	Nikoli ne boš resen!	Ali se moram smejati?

Dobra vaja za po gibanje rok: iztegnite roke predse, s komolci tesno ob telesu in zapestji navzgor, in krepko stisnite pesti. S to vajo si boste kmalu pridobili nadzorstvo nad mišičami rok.

Če hočete gibom svojih rok vdihniti nekaj mehko, iztegnite roke predse, tako da so prsti čisto mehki in vise navzdol. Zdaj opisujte z rokami od zapestja navzdol okrogle mehke kroge. Kmalu se boste odkrižali sunkovitosti v gibih rok. Nikoli rok ne umivajte najprej z mrzlo, nato z vročo vodo, temveč narobe. Pazite, da si boste roke vselej po umivanju do suhega izbrisali, da vam poll na rokah ne bo pokala. Priporočljivo je, če po umivanju uporabljate mastno kremo, ki jo nalahno, toda pošteno vtrete v poll.

Če se mislite lotiti dela, ki bo zelo umazalo nohte na rokah, si jih poprej namažite s ključavničarskim milom; preprečilo bo, da bi mogla umazanija za nohte in vam obvaroval roke.

Po trudapolnem delu — zabava in razvedrilo v »Družinskem tedniku«!